

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Kooperace veřejné správy a neziskových organizací
v oblasti sociálních služeb**

Předkládá: Romana Svobodová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Milan Lindner, Ph.D.

Plzeň, 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Mgr. Romana SVOBODOVÁ**
Osobní číslo: **R19B0140P**
Studijní program: **B6804 Právní specializace**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Téma práce: **Kooperace veřejné správy a neziskových organizací v oblasti sociálních služeb**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

Specifikace:

Cílem bakalářské práce je představení role neziskového sektoru poskytující sociální služby v postmoderní společnosti s ohledem na právní úpravu, financování, zaměstnanost, právní formy či dělení.

Empirická část bude zaměřena na konkrétní sociální službu – sociálně aktivizační službu pro rodiny s dětmi a kvalitu spolupráce s veřejnou správou se zaměřením na silná i slabá místa kooperace, výklad zákonů a případné mezery v právu.

Postup:

Formulace základních pojmů, řešerše literatury

Teoretické vymezení problematiky

Prozkoumání současné role sociálních služeb v kontextu veřejné prospěšných služeb

Deskriptce možností kooperace veřejné správy a a neziskových organizací v oblasti sociálních služeb

Zhodnocení zjištěných poznatků, závěr

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

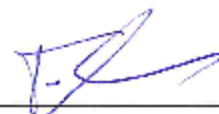
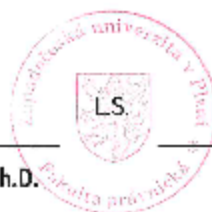
- BOURDON, Jacques a Charles DEBBASCH. *Neziskové organizace*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 8085865785.
- SCHAAD, Martina. *Neziskové organizace a ekonomické teorii: analýza úvoje a motivace bezplatných dobročinných aktivit*. Brno: Masarykova universita, 1998. ISBN 8021019719.
- HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011. ISBN 978-80-210-5651-0.
- HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZDOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4423-4.
- KRYŠKOVÁ, Šárka. *Nestátní neziskové organizace: právní úprava, účetnictví, audit, daně*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-378-0.
- PRÁŠKOVÁ, Helena a Martin KOPECKÝ, ed. *O veřejné správě*. Praha: Karolinum, 2010. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica. ISBN 978-80-246-1788-6.
- PAVLÁK, Miroslav a Jaroslav VESELÝ. *Nauka o veřejné správě*. Plzeň: ZČU v Plzni, 2000.
- Salamon, L. M. et al. 1999. So What? The impact of the Nonprofit Sector in Comparative Perspective on prepared for presentation at the 28 th Annual Conference of the Asociation for research on Nonprofit organizations and voluntary Action (ARNOVA), Arlington, VA, November 4-6
- TOMEŠ, Igor, Lucie BENEŠOVÁ, Bohumila ČABANOVÁ, Kristina KOLDINSKÁ, Ladislav PRŮŠA, Jiřina ŠIKLOVÁ a Petr TRÖSTER. *Sociální správa: úvod do teorie a praxe*. Druhé, rozšířené a přepracované vydání. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-483-0.
- TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Milan Lindner, Ph.D.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: **29. března 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2021

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen 2022

Romana Svobodová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala Ing. Milanu Lindnerovi, Ph. D., za cenné a podnětné rady i připomínky, jakož i za ochotu a podporu při konzultacích a v průběhu celého zpracovávání práce.

Současně bych ráda poděkovala i všem, kteří mi pomohli s realizací dotazníkového šetření, zejména Mgr. Nikole Marešové, a dále též svým kamarádkám za jejich neutuchající podporu a svým rodičům za jejich laskavost a důvěru.

Obsah

Seznam zkratk

Úvod	8
1. Veřejná správa	10
1.1 Pojem veřejná správa	10
1.2 Role veřejné správy	13
1.3 Vztah veřejné správy a nestátních organizací v oblasti veřejných služeb	16
2. Nestátní neziskové organizace	20
2.1 Pojem nestátní nezisková organizace	20
2.2 Členění nestátních neziskových organizací	23
2.3 Role nestátních neziskových organizací	28
3. Nestátní nezisková organizace jako poskytovatel sociálních služeb	32
3.1 Vymezení základních pojmů	32
3.2 Role sociálních služeb	35
3.3 Financování sociálních služeb	37
4. Metodika výzkumu	41
4.1 Popis problému	41
4.2 Cíl výzkumu	42
4.3 Výzkumné otázky	43
4.4 Výzkumný vzorek	44
4.5 Výsledky výzkumu	44
5. Kritická reflexe zjištěných skutečností	51
Závěr	56
Resumé	58
Přehled pramenů	60
Seznam schémat	66
Seznam grafů	66
Přílohy	67
Příloha č. 1 – vzor dotazníku	67
Příloha č. 2 – výsledky dotazníkového šetření	71

Seznam zkratk

atd.	a tak dále
ČR	Česká republika
čl.	článek
DPH	daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
např.	například
NNO	nestátní nezisková organizace
ObčZ	občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb
odst.	odstavec
Rada	Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
resp.	respektive
tj.	to je, to jest
tzv.	takzvaně, takzvaný
viz	vizme, od slovesa vědět

Úvod

Tato bakalářská práce se věnuje problematice spolupráce veřejné správy a nestátních neziskových organizací. Specificky se zaměřuje na takové nestátní neziskové organizace, které poskytují sociální služby, a to konkrétně sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Důvodem, který mne vedl ke zvolení tohoto tématu, byla zejména jeho aktuálnost, neboť dění společenské i politické přináší do života každého občana situace, které se zcela nedali očekávat. V roce 2020 se jednalo o nástup pandemie COVID -19. V roce 2022 pak o vstup ruských vojsk na území Ukrajiny, a tím nutnost pomoci občanům Ukrajiny. Aktuálně můžeme hovořit o uprchlické krizi. Dalším motivem je skutečnost, že více než patnáct let se denně setkávám s oblastmi, kde se prolíná veřejná správa a nestátní neziskový sektor v oblasti sociálních služeb.

Vzhledem k tomu, že se výše popsané situace dotkly jistoty a bezpečí všech občanů, hlavním řešitelem se stává stát. U obou situací a hledání řešení, bylo zřejmé, jak významnou roli mají nestátní neziskové organizace. Jak rychle a efektivně dokážou reagovat na vzniklé situace a i bez iniciativy veřejné správy nastavit systém podpory a pomoci. Otázkou zůstává, zda význam nabídky nestátních neziskových organizací má dopad na vnímání ze strany veřejné správy i v oblasti partnerské. Což se může jevit jako otázka značně citlivá. Odpovědi se mohou odvíjet od zkušeností jednotlivých zástupců veřejné správy, ze členství v některém z typů nestátní neziskové organizace, ze zaměstnání bývalého zaměstnance nestátní neziskové organizace ve veřejné správě apod. Mým cílem je zodpovědět následující otázky:

a) Jak vnímají nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby spolupráci s veřejnou správou?

b) Jak se nestátní neziskové organizace vyrovnávají s kritérii nastavenými zákonnými normami s ohledem na spolupráci s veřejnou správou? Respektive, jak dle jejich chápání ovlivnila stanovená kritéria veřejnou správu v jejím vnímání nestátních neziskových subjektů?

c) Jaká jsou pozitiva a negativa partnerství veřejné správy a nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby s ohledem na jejich navazování, účinnost, monitoring a zpětnou vazbu?

K zodpovězení výše uvedených otázek je nejprve v úvodu práce popsána veřejná

správa, její role především z významu pro občana a nástin partnerství veřejné správy s neziskovým sektorem. V další části práce jsou představeny nestátní neziskové organizace, jejich členění a jejich možné role v životě občana. V předposlední kapitole je přiblížena nestátní nezisková organizace jako poskytovatel sociální služby, její role v životě občana i s ohledem na role státu. Přiblížíme si také financování organizací. Poslední kapitola se zabývá popisem výzkumné části. V poslední kapitole jsou shrnuty dílčí závěry, k nimž jsem v průběhu zpracovávání práce dospěla, a odpovědi na položené otázky v samém v úvodu.

1. Veřejná správa

Kapitola první se zabývá veřejnou správou, pokusí se ji pojmově vymezit, a to s ohledem na účel této práce. Představí základní role veřejné správy a nastíní vztah správy veřejné a nestátního neziskového sektoru.

1.1 Pojem veřejná správa

Při prvotním vhledu do problematiky veřejné správy je důležité vymezit si daný pojem a nahlédnout na prezentované teoretické koncepty. Obecně můžeme chápat pojem veřejné správy jako polymorfni. Může se proměňovat s vývojem společenských událostí ve státě, s různorodostí zajišťovaných činností i jistou nesourodostí subjektů, jež ji poskytují.

Ačkoliv se nespočet autorů nad definicí veřejné správy zamýšlí nebo jeví snahu o její prezentaci formou popisu, jednotnost nenalezneme. I s ohledem na výše sdělené, je zřejmé, že vymezení obsahu pojmu veřejná správa je komplikované. Přesto pojem postřehneme v mnoha zákonech¹, aniž bychom znali jeho přesné vymezení.

Nejobecněji můžeme pojem veřejné správy vymezit jako určitý druh činností, jiným slovem spravování. Nebo také jako instituci, orgán.² Nejhojnější vymezení pojmu, které je v literatuře představován, chápe veřejnou správu jako správu veřejných záležitostí realizovanou jako projev výkonné moci ve státě. Ve své podstatě se jedná o vlastní výkon veřejné moci, se kterou nakládá sám stát a také jím schválené subjekty – nositelé, kteří jsou pověřeni k výkonu veřejné správy.³

Pokud bychom se podívali na význam pojmů podrobněji, museli bychom rozklíčovat slovo ‚veřejná‘ a slovo ‚správa‘. Kupříkladu můžeme výrazu ‚veřejná/ý‘ rozumět jako „konaný, dějící se za účasti širšího obcenstva, mající možnost účasti všechna“⁴ nebo také „určený pro všechny, patřící, sloužící všem, jsoucí majetkem všech“⁵ či jako „veřejnosti se týkající“⁶. Slovo ‚správa‘ vymezuje slovník spisovného

¹ Například ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, nebo zákon č. 320/2001 Sb., *o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

² HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 14

³ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v České republice*. 4. aktualizované vydání. Brno: VK, 2021. s. 11.

⁴ Slovník spisovného jazyka českého. *veřejný* [online]. ©2011 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=ve%C5%99ejnost&sti=103151&where=hesla&hsubstr=no>

⁵ Ibid.

jazyka českého jako „*vedení, řízení (věci, záležitosti); úřad, orgán, osoby vykonávající takové řízení, pečující o něco*“⁷ eventuálně jako „*napravení, napravování, odstranění, odstraňování chyb, vad, nedostatků, uvedení, uvádění něčeho poškozeného do bývalého stavu*“⁸. Nutno podotknout, že z výběru definic slova ‚správa‘ byly zvoleny výrazy vztahující se k přídavnému jménu ‚veřejná‘, neboť správu lze chápat i v kontextu kolokace se ‚soukromá‘.

Ve výše uvedeném konceptu můžeme nahlížet na veřejnou správu ve dvojitým smyslu. A to v materiálním pojetí, které chápe veřejnou správu jako „činnost státních nebo jiných orgánů veřejné moci nebo subjektů, kterým byl výkon veřejné správy propůjčen za účelem plnění určitých úkolů označovaných jako úkoly veřejné“⁹. Vykonávané činnosti mohou být charakterizovány užitím veřejné moci a je možno je rozdělit na vrchnostenské, fiskální a ostatní. Vymezit ji dále můžeme pozitivně nebo negativně. Pozitivní materiální vymezení je vázáno na vlastní činnosti veřejné správy. Negativní materiální vymezení vychází z dělby státní moci. Formální koncepce nahlíží na veřejnou správu jako na instituce či orgány, které v rámci své působnosti a pravomocí mohou řešit veřejné cíle.¹⁰

Vesměs ve většině literárních zdrojů zabývajících se veřejnou správou nalezneme spojení pojmosloví veřejná správa se správním právem. Důraz je kladen na činnost vztahující se k celku, kde probíhají dané činnosti, jenž je představován státem a na naplňování jeho základních definičních znaků, idejí i cílů, které ve většině najdeme vymezené v ústavách každé země. V případě České republiky konkrétně v čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR.¹¹ Při bližším vhledu na uvedený článek můžeme spatřit oficiální název našeho státu – Česká republika. Ta je definována jako stát svrchovaný, s důrazným akcentem na historický vývoj a události, kdy byla svrchovanost omezená, ať více či méně. Charakteristiku jednoty lze chápat jako formu s negativním vymezením např. vůči federativnímu uspořádání. Kolokace demokratického právního státu souvisí se státní mocí jako formou politického systému. Zapomenout bychom neměli ani na

⁶ Ibid.

⁷ Slovník spisovného jazyka českého. *správa* [online]. ©2011 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=spr%C3%A1va&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

⁸ Slovník spisovného jazyka českého. *správa* [online]. ©2011 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=spr%C3%A1va&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

⁹ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 14

¹⁰ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. Vydání. Praha: C. H. Beck., 2016. s. 3

¹¹ „Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“ in ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

zdůraznění spojitosti s idejí úcty, jednak k právům, jednak ke svobodám každého jednotlivce i občana. Práva souvisejí s mocí a její dělbou na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Pojem svobody pak s lidskými právy, které jsou obsaženy v usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod¹² jako součástí ústavního pořádku České republiky, což nám ustanovuje i čl. 3 nebo čl. 112 Ústavy ČR.¹³

S ohledem na výše uvedené je nezbytné, abychom si vymezili i pojmy související s dělbou moci. Je zřejmé, že jeden ze základních znaků každého státu je jeho moc, resp. veřejná moc. Můžeme ji dále členit na státní moc, a to v širším slova smyslu. V užším pojetí na samosprávu a zbytkovou veřejnou moc.¹⁴ Státní mocí disponuje sám stát, a to prostřednictvím subjektů státní správy. Ovšem veřejná moc je státem v zákonném rozsahu svěřena i subjektům samosprávného charakteru, které jsou zastoupeny územní samosprávou a ostatní samosprávou. Zbytková veřejná moc je vykonávána jinými od státu odlišnými organizacemi. Podstatné je také zmínit, že moc samosprávy a zbytková moc jsou odvozeny od státní moci a nemohou s ní tak být v rozporu.¹⁵

Státní správa je soustavou orgánů či institucí, na které můžeme nahlížet z hlediska různých kritérií, a to např. z místního či věcného hlediska. Z hlediska územního lze rozlišovat správu na celostátní, regionální a místní.¹⁶

Územní samospráva je definována jako základní územní společenství občanů s právem na samosprávu, tvořící územní celek vymezený hranicí území obce či kraje.¹⁷ V Ústavě je zakotven právní základ upravující existenci územní samosprávy, konkrétně v čl. 8, kde je zaručena samospráva územních samosprávných celků¹⁸. Územně správní

¹² Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹³ „Součástí ústavního pořádku České republiky je i Listina základních práv a svobod.“, nebo „Ústavní pořádek České republiky tvoří tato Ústava, Listina základních práv a svobod, ústavní zákony přijaté podle této Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992.“ in ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁴ Sládeček Vladimír, *Obecné správní právo*, 3. aktualizované a upravené vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2013, str. 21 a 309.

¹⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v České republice*. 4. aktualizované vydání. Brno: VK, 2021. s. 15.

¹⁶ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 72-74

¹⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), nebo Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁸ Čl. 8 in Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

členění ČR na obce a kraje je upraveno v čl. 99¹⁹, kde jsou obce označeny jako základní územní samosprávné celky a kraje jako vyšší územní samosprávné celky. Čl. 100 pak přiznává právo občanům na samosprávu, vymezuje základní organizační vazby a podmínky vytvoření nebo zrušení územně samosprávného celku.²⁰ Neoddělitelným prvkem právní úpravy je rovněž přijatá Evropská charta místní samosprávy.²¹

V návaznosti na shora uvedené můžeme pojem veřejné správy chápat jako výkon, plánování, řízení či vedení a kontrolu záležitostí ve státě, dbající zájmu všech, za účasti všech a pro všechny, s cílem poskytovat zákonem vymezené činnosti prostřednictvím úřadů, orgánů, osob, a to státních i nestátních, se zřetelem na jejich příslušnost a pravomoc.

1.2 Role veřejné správy

Principiální rolí veřejné správy je naplňovat veřejné úkoly státu prostřednictvím různých forem a obsahu činností. Jejich poskytování úzce souvisí se zákonem, neboť v samotné Ústavě ČR v odst. 3 čl. 2 je zakotveno omezení státní moci a její užití s ohledem na meze a způsoby, které stanoví zákon.²² Při každé činnosti, kterou uskutečňuje vykonavatel veřejné správy, musí být ústavní princip dodržován. Sama ústava v některých jednotlivých člancích vymezuje některé činnosti. Např. čl. 79 odst. 3 ústavy umožňuje orgánům územní samosprávy vydávat právní předpisy na základě a v mezích zákona, pokud jsou k tomu zákonem zmocněny.²³ Střet subjektivních práv občanů jakožto adresátů působení veřejné správy, upravuje Listina základních práv a svobod (dále jen „LZPS“), např. povinnost poskytování informací, která je upravena v čl. 17 odst. 5 LZPS.²⁴ A dále určitá práva občanů, např. petiční právo (viz čl. 18 odst. 1 LZPS) a právo občanů podílet se na správě věcí veřejných přímo nebo volbou svých zástupců (čl. 21 LZPS).²⁵

¹⁹ Ibid., čl. 99

²⁰ Ibid., čl. 100

²¹ Sdělení č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²² Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²³ Ibid.

²⁴ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁵ Ibid.

Na veřejné úkoly můžeme nahlížet z hlediska obsahu či formy. Dělení dle obsahu diferencuje úkoly se zřetelem na oblast činností, tj. věcně. Mezi ně náleží oblasti:

- a) vnitřní správy – politicko-ekonomická oblast,
- b) bezpečnosti a pořádku,
- c) sociálních věcí,
- d) zdravotnictví,
- e) školství,
- f) ochrany životního prostředí,
- g) kultury.²⁶

Jak vidno, jedná se o kategorie široce vymezené s mnohotvárností a různorodostí úkolů. Řazení na základě formy vychází z podstaty výsledku té které činnosti, kde můžeme rozlišovat:

- a) abstraktní akt – norma,
- b) konkrétní akt – rozhodnutí,
- c) interní akt – plán, program,
- d) jiné správní úkony – osvědčení, ověření pravosti, ...
- e) opatření,
- f) služby.²⁷

Pokud bychom ztotožňovaly role veřejné správy s rolí státu, neboť mnoho z nás si může klást otázku: „K čemu mi je vlastně stát?“, museli bychom se blíže podívat na teorie o státu a zjistili bychom, že stát má úkol:

- a) zajistit přiměřeně regulaci a právní stav ve státě, a to prostřednictvím legislativy a podzákonné normotvorby s důrazem na ideje základních práv a svobod, ale také s ohledem na jejich vynutitelnost státní mocí,
- b) zajistit stabilní fungování hospodářského a sociálního pořádku, a to včetně ekonomické infrastruktury a služeb veřejného zájmu,
- c) zajistit rozvoj kultury, výchovy a školství,

²⁶ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 73-74

²⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 73-74

- d) zajistit vnější vztahy s ohledem na bezpečnost a spolupráci na mezinárodní úrovni.²⁸

Naproti tomu samospráva má naplňovat a kontrolovat v mezích zákonů politiku obce. Pokud hovoříme o zákonu, již zmiňovaný zákon o obcích popisuje úkoly samosprávy, a to např. následujícím způsobem:

- a) pečovat o všestranný rozvoj území,
- b) uspokojovat potřeby občanů,
- c) uspokojovat potřeby bydlení,
- d) uspokojovat potřeby ochrany a rozvoje zdraví,
- e) uspokojovat potřeby dopravy a spojů,
- f) uspokojovat potřeby informací,
- g) uspokojovat potřeby výchovy a vzdělávání,
- h) pečovat o celkový kulturní rozvoj,
- i) chránit veřejný pořádek a veřejný zájem.²⁹

Naproti tomu samospráva kraje má naplňovat a kontrolovat v mezích zákonů politiku kraje a dle již zmiňovaného zákona o krajích např. následujícím způsobem:

- a) pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů,
- b) předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně,
- c) předkládat návrhy Ústavnímu soudu na zrušení právních předpisů, má-li za to, že jsou v rozporu se zákonem,
- d) koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat strategie rozvoje územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění,
- e) schvalovat koncepce rozvoje cestovního ruchu na území kraje, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění,
- f) stanovit rozsah základní dopravní obslužnosti pro území kraje,
- g) zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky kraje; k tomu schvalovat jejich zřizovací listiny,

²⁸ OCHRANA, František, PŮČEK, Milan Jan, ŠPAČEK, David. *Veřejná správa*. Brno: Masarykova univerzita. 2015. s. 39

²⁹ §3 a §35 in Zákon č. 128/2000 Sb., *o obcích (obecní zřízení)*, ve znění pozdějších předpisů. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

- h) rozhodovat o založení a rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy, rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách,
- i) rozhodovat o vyhlášení krajského referenda...³⁰

I když uchopíme roli veřejné správy z hlediska celku – státu nebo z hlediska úrovně samosprávy, shledáme míru menší či větší obecnosti popisu úkolů. Pokud bychom vytvořili systém kategorií úkolů státu, mohli bychom na něj navázat podrobnějším rozpisem podkategorií a jednotlivých agend. Vesměs vytvořit katalog správních činností na výše popisovaných úrovních. Zásadní by bylo, jak předpokládá taktéž již zmiňovaná Evropská charta místní správy, která se promítla do obou zákonů týkajících se obcí či krajů, zda naše veřejná správa, která by měla být co nejbližší občanům, naplní znaky moderní veřejné správy.³¹ Neboť jen moderní veřejná správa dokáže efektivně reagovat na společenské události a změny dokonce či je aktivně vytvářet. A jak bylo shledáno výše, veřejná správa se proměňuje vlivem změn ve společnosti. Vždyť jen moderní veřejná správa naplní roli vztahující se k jejím občanům a představí svoji činnost jako efektivní a kvalitní včetně maximálně možného zapojení občanů. Načež obtož v mezinárodní konkurenci moderní veřejné správy.

1.3 Vztah veřejné správy a nestátních organizací v oblasti veřejných služeb

Pokud jsme si v předchozích kapitolách představili vymezením obsahu a forem činností veřejné správy a snažili se uchopit vlastní pojem ‚veřejná správa‘, stejně tak se pokusíme vymezit průsečíky možné spolupráce s nestátními organizacemi.

Jedním ze základních východisek partnerství je široká obsáhlost agendy veřejné správy. A svoji roli má také personální obsazení. Jak veřejná správa potřebuje dobře vyškolené a kvalifikované zaměstnance, tak i nestátní organizace vyžadují vysokou míru odbornosti. Nad čím bychom se mohli zamýšlet blíže, jsou pak motivy pracovníků vstupujících do pracovního vztahu v rámci veřejné správy a v rámci nestátní organizace, které bývají založeny, a alespoň z počátku, fungují na bázi dobrovolnosti, nadšení a zjištěné mezeře – poptávce občanů.

³⁰ §1 a §35 in Zákon č. 129/2000 Sb., *o krajích (krajské zřízení)*, ve znění pozdějších předpisů

³¹ Čl. 4 odst. 3 in Sdělení č. 181/1999 Sb., *o přijetí Evropské charty místní samosprávy*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Pokud chceme uchopit základní průsečíky partnerství, budeme se nejvíce pohybovat v oblastech poskytování služeb, prosazování práv včetně politických a v projektové spolupráci. Již vymezení základních oblastí poukazuje na nutnost vysoké míry profesionality ze strany nestátních organizací. Což postupně vede k vytváření systémů, které jsou stále více podobné organizacím a institucím veřejné správy, tj. jsou profesionalizovány. Vztah může být založen ze shora dolů, tj. podnět přichází ze strany veřejné správy. Ale i naopak, ze zdola nahoru, tj. iniciátorem je nezisková organizace. Faktem zůstává, že i přes možnou dominantní roli jednoho partnera při vzniku partnerství, vývoj ve společnosti může role obrátit. Nutné taktéž zmínit, že parametry vztahu často z formálního hlediska nastavuje veřejná správa např. s ohledem na určitou ekonomickou závislost nestátních subjektů (nevytváření zisku) na státním financování nebo na definování zákonných či podzákonných předpisů dopadajících více na sektor nestátní. I přesto budeme dále hovořit o vztahu vzájemné závislosti. Neziskovými organizacemi či vymezením pojmů se budeme zabývat v následujících kapitolách.

Jestliže si položíme otázku směřující ke kladům partnerství, jistě můžeme konstatovat, že rozptýlení nestátních organizací po celé ČR vede k naplnění určitých závazků veřejného sektoru. Vyplnění mezer bylo založeno na racionálním základě, vede ke zvýšení efektivnosti a účinnosti realizace daných cílů veřejné správy. Do řešení určité problematiky je zapojeno více aktérů, což zvyšuje možnosti naplnění úkolu v rámci dosažitelnosti i schopností a možností, které se společným účastnictvím vyskytnou. Lze konstatovat, že i celkově jejich vznik a fungování vedou k posílení participace občanů na řešení věcí veřejných.

V případě, že bychom participaci chápali jako jeden ze základních principů fungování veřejné správy, potom snaha jednotlivců o zaplnění mezer v rolích veřejné správy přispívá k naplnění uvedeného principu. Z obecného hlediska se občané velice málo podílejí na věcech veřejných, přestože formulace Ústavy ČR i Listiny základních práv a svobod vesměs občanskou participaci předpokládá. I přes vymezené možnosti, není jistě na škodu, že občané kromě vlastního sdružování za konkrétním zájmem např. činnosti sportovní, kulturní, chovatelské, myslivecké, vstupují do oblasti veřejné. A přesto, že ČR vyplývají závazky participační i z mezinárodních dokumentů, zmiňme např. Lisabonskou smlouvu, Smlouvu o EU či Listinu základních práv EU, hojně

narazíme pouze na formální proklamace o partnerství, ať už orgánů státní či územní správy.³²

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen „Rada“) se zaměřuje na vyhodnocení rolí nestátní neziskové organizace a jejího postavení v systému veřejné správy. Pro období 2022–2030 byl vytvořen strategický plán vedoucí k posílení participace nestátních neziskových organizací. Vlastní plán obsahuje tři klíčové aktivity, které představují základní rámec vedoucí ke změnám v dané oblasti. Jedná se o:

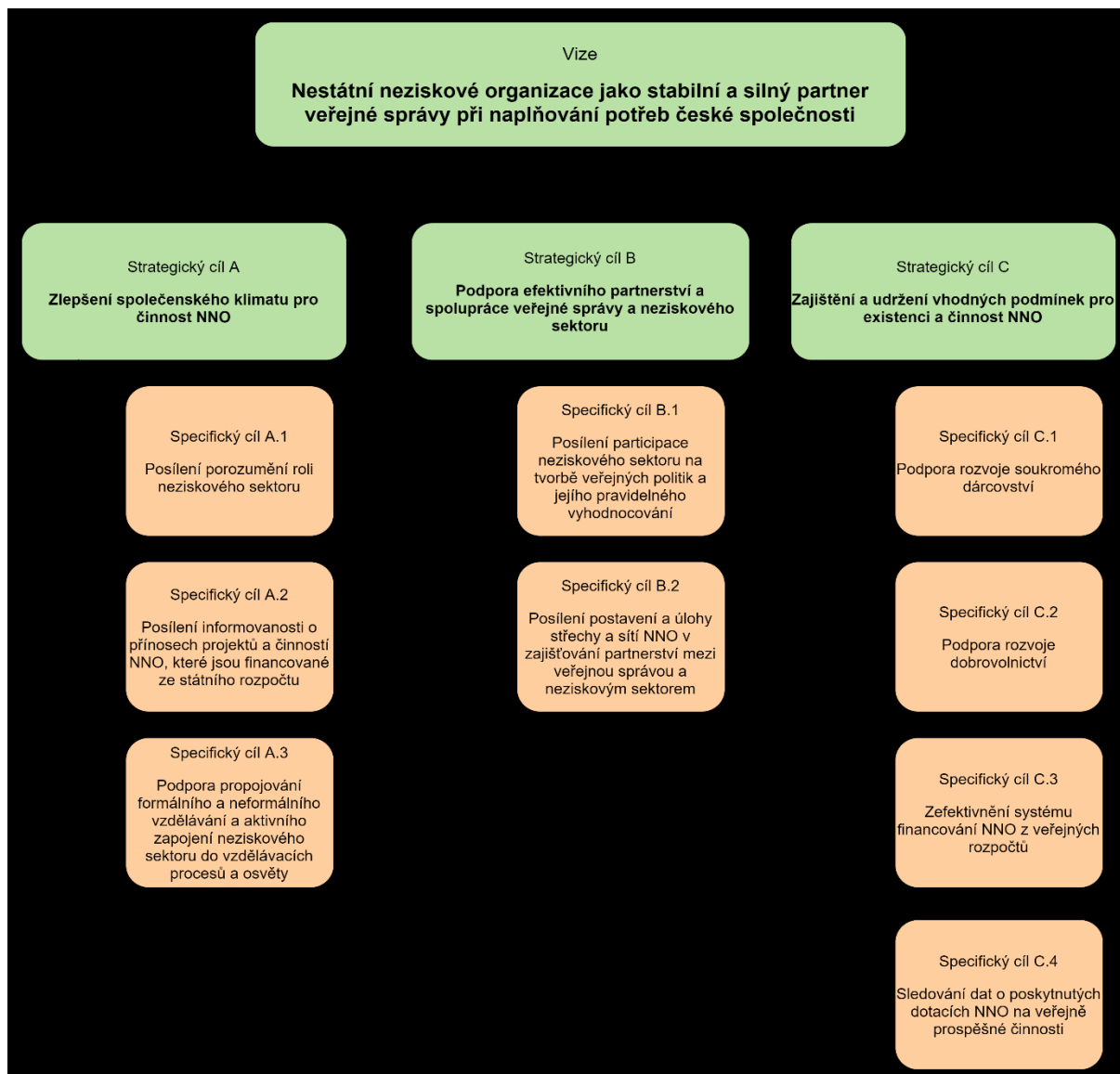
- a) zlepšení společenského klima pro činnost NNO,
- b) posílení občanské participace a partnerství veřejné správy a neziskového sektoru,
- c) zajištění a udržení podmínek právního prostředí a financování NNO.³³

Pro lepší představu si plán s klíčovými aktivitami představíme pomocí schématu, které obsahuje nejen výše uvedené aktivity, ale i jednotlivé kroky vedoucí k naplnění stanovených cílů.

³² *Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030* [online]. ©2022 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/strategie-spoluprace-verejne-spravy-s-nestatnimi-neziskovymi-organizacemi-na-leta-2021-az-2030-189753/>. s. 20-22

³³ *Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030* [online]. ©2022 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/strategie-spoluprace-verejne-spravy-s-nestatnimi-neziskovymi-organizacemi-na-leta-2021-az-2030-189753/>. s. 20-22

Schéma č. 1: Plán rozvoje partnerství NNO a veřejné správy

Zdroj: *Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030* [online]. ©2022 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/strategie-spoluprace-verejne-spravy-s-nestatnimi-neziskovymi-organizacemi-na-leta-2021-az-2030-189753/>. s. 37

Z výše popsaného vyplývá, že i stát si je vědom rozšiřujícího se portfolia oblastí, ve kterých by mělo docházet k naplňování potřeb občanů. Část úkolů již po léta naplňují nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“). Jejich role v systému plnění veřejné správy je prakticky nezastupitelná, i když občasné snahy státu opět dostat veškeré činnosti sloužící veřejnosti pod státní správu, popř. samosprávu se s opakující setrvačností objevují. Popsaný strategický plán přináší nápady, jak zapracovat na stabilizaci systému participace týkající se veřejné správy a nestátních neziskových organizací.

2. Nestátní neziskové organizace

Kapitola druhá vymezí pojem nestátní nezisková organizace, především ve spojení nestátní a nezisková. Definuje organizace z hlediska jejich možné základní formy z aspektu práva i z hlediska činností či globálního hlediska. Poté představí zásadní role nestátních neziskových organizací.

2.1 Pojem nestátní nezisková organizace

Nestátní nezisková organizace (dále jen „NNO“), je slovní spojení, které se postupem let ustálilo. Přesto v literatuře jsou neziskové organizace nazývány různě. Uveďme si například pojmy: třetí sektor, nevládní sektor, občanský sektor atd. Pro člověka neznalého problematiky by různá označení mohla působit značně matoucím dojmem. Přesto všechny uvedené pojmy v sobě zahrnují základní informaci, že se jedná o subjekt, který je oddělen od státu. Pokusy o oficiální definici vychází především z iniciativy Rady vlády pro NNO která byla zřízena vládou, jejímž poradním orgánem je. Vznik je datován ke dni 10. června 1992 usnesením č. 428, a to s názvem ‚Rada pro nadace‘. Usnesením vlády z 30. března 1998 č. 223 byla poté transformována na ‚Radu vlády pro nestátní neziskové organizace‘³⁴ Je zřejmé, že i orgán státní, podílející se na sledování vývoje NNO, iniciacích i analýzách, které se dotýkají neziskové sektoru, se v čase vyvíjel, a to v souvislosti s vývojem společnosti v ČR. Vzhledem k tomu, že počet NNO v novodobých dějinách stoupá, stejně tak počet jejich zaměstnanců, stávají se důležitou součástí národního hospodářství.

Pro vymezení pojmu NNO můžeme nahlédnout do zákonů, kde definici opět nenajdeme. Navíc platí, že pokud se s vývojem společnosti v ČR vyvíjelo i různorodé pojmenování pro aktivity nestátního charakteru, dochází k tomu i u zákonných norem. Nejvýznamnější změnou byl občanský zákoník (dále jen „ObčZ), který vstoupil v platnost v roce 2014.³⁵ Přesto ani ten nedefinuje NNO, ale spíše formy právnických osob, jejich založení, vznik a do jisté míry spravování. Dané pojmosloví nalezneme

³⁴ Rada vlády pro nestátní neziskové organizace [online]. ©2022 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/zakladni-informace-767/>

³⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

v zákoně o dani z přidané hodnoty (dále jen „DPH“), který definuje výčetem subjekty, jež jsou osvobozeny od DPH, ale bez jakéhokoliv další bližší specifikace.³⁶

Za úsilím vydefinovat NNO a vytvořit tak její základní charakteristiku stojí autorská dvojice Salamon a Anheier, kteří se zabývali mezinárodním výzkumem neziskového sektoru, pro který identifikovali určující rysy souboru subjektů zahrnutých do kategorie NNO. Konkrétně se jedná o následující znaky:

- a) organizace, které jsou do určité míry institucionalizované;
- b) organizace, které jsou institucionálně oddělené od vlády;
- c) organizace, které nerozdělují vytvořené zisky vlastníkům;
- d) organizace, které jsou samosprávné;
- e) organizace, které fungují na určitém stupni dobrovolnosti, tj. zahrnují určitý smysluplný stupeň dobrovolné participace.³⁷

Další definiční znaky s důrazem na hospodářské aktivity daného státu vymezuje profesor Pestoff ve svém ‚welfare triangle‘.³⁸ Ten, jak patrně níže (schéma č. 2) definuje tři základní sektory: sektor veřejný, soukromý a domácností. Z něj můžeme vyvodit prolínání NNO se zbylými oblastmi národního hospodářství.³⁹ Vztahy mezi těmito jednotlivými sektory konkrétně popisuje Hyánek následujícím způsobem: „*Neziskový sektor působí všude tam, kde nestačí ani stát, ani podniky, ani společnost v podobě rodiny či jednotlivců. Přesto určitým způsobem neziskový sektor zasahuje i do ostatních sektorů.*“⁴⁰ Pokud jsme se u definice Salamona, Anheiera setkali s pozitivním vymezením NNO, tak Pestoff naopak pracuje s vymezením negativním, tj. co neziskovým sektorem není.

³⁶ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

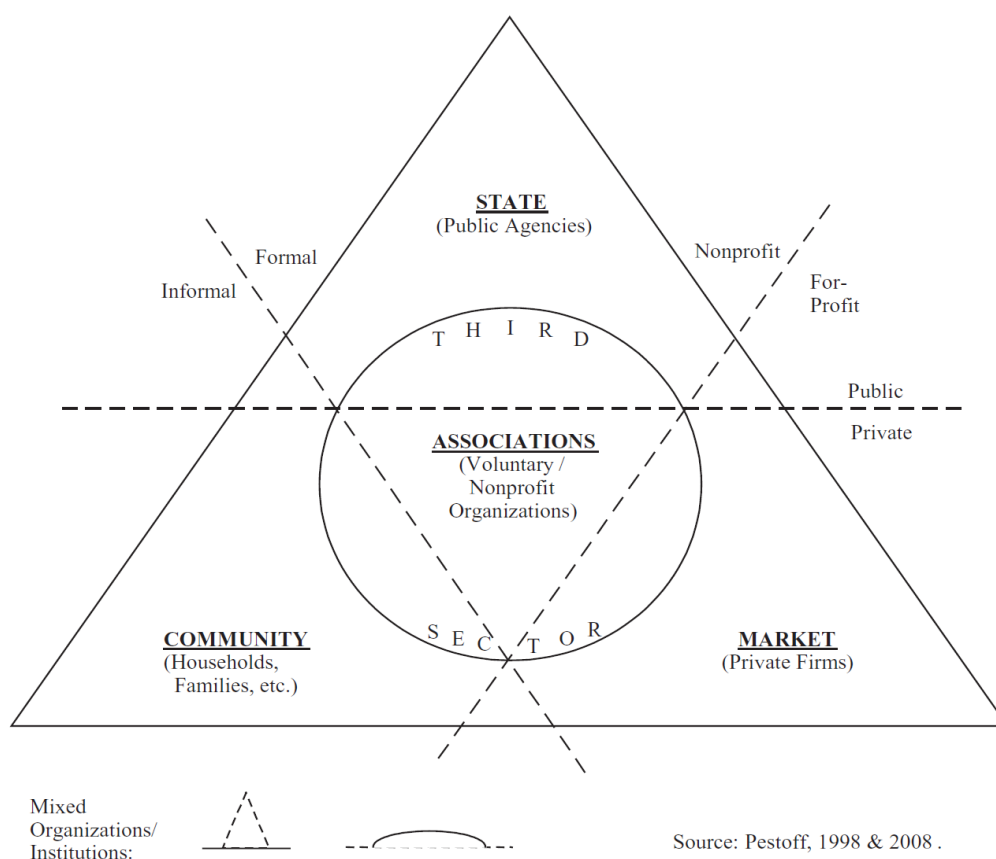
³⁷ SALAMON, L. M., ANHEIER, H. "The International Classification of Nonprofit Organizations: ICNPO Revision 1, 1996." Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, no. 1, s. 114 Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households (COPNI) [online]. 2011 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: http://ccss.jhu.edu/wp-content/uploads/downloads/2011/09/CNP_WP3_1993.pdf

³⁸ Hyánek, Vladimír. *Hybridita, koprodukce třetího sektoru v sociální oblasti služeb v Evropě* [online]. 2014 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.933.7934&rep=rep1&type=pdf>

³⁹ HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011., s. 13-15

⁴⁰ Ibid., s. 13-15

Schéma č. 2: **Pestoffův trojúhelníkový model národního hospodářství.**

Zdroj: *Hybridita, koprodukce třetího sektoru v sociální oblasti služeb v Evropě* [online]. ©2014 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.933.7934&rep=rep1&type=pdf>

Pro účely této práce budeme vycházet z kritérií vydefinovaných autorskou dvojicí sociologů Lester M. Salamon, Helmut K. Anheier a pokusíme se na jejich základě popsat NNO. V kapitole 1.3 jsme se věnovali vymezení prvotní motivace vzniku NNO, v této souvislosti je nutné zmínit, že kromě vlastní dobrovolnosti (na kterou můžeme nahlížet z různých úhlů např. založení, vznik, správa bez nároku na odměnu či na možnost dobrovolně implementovat prvky charakteristické spíše pro veřejnou správu) a snahy vyplnit mezeru v poskytování péče státu či samosprávy, se v některých segmentech organizace více či méně NNO institucionalizují. I jen málo početná forma jakékoliv NNO musí naplňovat základní zákonem stanovené podmínky. V případě, že je nenaplnuje, se bude jednat spíše o seskupení jednotlivců spojených určitým zájmem a po jeho dosažení dojde k ukončení činnosti či vykazuje atributy velké neformálnosti.

Nutno konstatovat, že dalším základním znakem je vždy neziskovost. Neziskovost znamená, že NNO jsou organizace, které neexistují primárně za účelem vytváření zisku, ať už přímo nebo nepřímo, a které se neřídí primárně komerčními cíli. NNO mohou v daném roce nahromadit finanční přebytek, ale každý takový přebytek musí být vložen zpět do činnosti - základního poslání organizace, a nesmí být rozdělen mezi členy organizace. Neziskovou organizací je taková organizace, jejíž ekonomický systém fungování je odvozen od skutečnosti, že členové nesmějí finančně získávat z její činnosti a nemohou si přivlastnit žádný zisk, který by mohla vytvořit. Což neznamená, že by nezisková organizace nemohla vytvářet provozní zisk ze své činnosti. Ten je ovšem neziskově distribuční, čímž se NNO odlišují od ziskových společností.⁴¹

Jiným kritériem je oddělení vlastní správy od státu. To znamená, že NNO nejsou organizací založenou veřejnou správou, ani organizací na veřejné správě závislou či jí jiným způsobem ovládanou (řízenou). Což neznamená, že se veřejná správa vůbec nemůže podílet např. na podpoře NNO nebo zaměstnanec veřejné správy být v určitém stupni ve vedení. Podstatné je, že i přes uvedené, převažuje soukromý charakter takové organizace.⁴²

Bližší specifikaci se budeme věnovat v následující kapitole, která se zabývá členěním NNO.

2.2 Členění nestátních neziskových organizací

Při vymezení forem NNO si musíme upřesnit základní kritéria, která provázejí nastíněnou myšlenku kategorizace. Některé formy organizací mohou naplňovat některý z definičních znaků, povětšinou může jít např. o neziskovost, ale pro účely této práce jde o popis takové NNO, která bude naplňovat všechny definiční znaky dle Salamona a Anheiera. Přesto, že bychom mohli využít různých kritérií, budeme se zabývat členěním dle právní formy, účelu či funkce NNO a převládající činnosti.

Prvním, oficiálním kritériem, které si přiblížíme, je právní forma. Po velké rekodifikace ObčZ, v účinnosti od roku 2014, nastavuje nové podmínky z poměrně pestrého, ale také různorodého pojetí NNO. Nutno také zmínit, že povětšinou nebyla dostatečně dobře upravena ani oblast rejstříková, a to s ohledem na publikaci, tj. transparentní zveřejňování údajů o organizacích. Uvedené bylo roztržštěné, nepřesné.

⁴¹ Příručky o neziskových institucích v systému národních účtů [online]. ©2022 [cit. 2022-07-03]. Dostupné z: https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_91e.pdf

⁴² FRIČ, Pavol a Rochdi GOULLI. *Neziskový sektor v České republice: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. s. 6-7

Nastavení určitých pravidel, jejich sjednocení včetně nastavení základních zásad, se začalo promítat do vlastního fungování NNO. Významným počinem byl právní důraz na transparentnost i sjednocení právních forem např. byla zrušena možnost volby právní formy obecně prospěšné společnosti⁴³ či ustanovení automatického přechodu nebo volby výběru transformace občanských sdružení.⁴⁴ Neboť v den účinnosti ObčZ (1. 1. 2014) se tato právní forma bude považovat za spolky. Další možností byla možnost vlastní volby a zákonným postupem nastavena taková transformace.⁴⁵ Od tohoto momentu se na všechny spolky budou vztahovat i všechna relevantní ustanovení ObčZ.⁴⁶

ObčZ fakticky dělí právnické osoby (organizace) do dvou základních skupin, a to na korporace⁴⁷ a fundace⁴⁸ s ohledem na jejich účel a nakládání s majetkem.⁴⁹ Významným přínosem je zřízení veřejného rejstříku právnických osob.⁵⁰ Celkově právní změny přinesly více pravidel, větší jednotnost, ale i návrat k původním názvům právních forem, jako příklad si uveďme např. ‚spolek‘ nebo ‚ústav‘.

I přes nastavení pravidel je ovšem kritérium kategorizace pro účely této práce příliš široké. Upravíme si je do užšího pojetí, kam budeme řadit: spolky, ústavy, obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy a registrované církevní a náboženské společnosti. Uvedený výčet skoro ve sto procentech najdeme při výčtu oprávněných subjektů k podání projektové žádosti (což nám úzce souvisí i s financováním NNO).⁵¹

Spolek je nástupnickou organizací občanského sdružení. Mezi klíčové znaky, které definuje ObčZ patří: min. 3 osoby jako zakladatelé, definování cíle činnosti – vzájemně prospěšná či veřejně prospěšná, vymezení činnosti hlavní a vedlejší, základní listinou spolku jsou stanovy, které by měly obsahovat min. název, sídlo, cíl, orgány -

⁴³ § 3080 in Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁴ Zákon č. 83/1990 Sb., *o sdružování občanů*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-21]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁵ Ibid., §3045

⁴⁶ Ibid., §3041

⁴⁷ Korporaci vytváří jako právnickou osobu společenství osob.

⁴⁸ Fundace je právnická osoba vytvořená majetkem vyčleněným k určitému účelu. Její činnost se váže na účel,

k němuž byla zřízena.

⁴⁹ HOMMEROVÁ, Dita, Kateřina BRUNCLÍKOVÁ, Tereza DVOŘÁKOVÁ, et al. *Efektivní řízení neziskových organizací poskytujících sociální služby*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020. s. 5-6

⁵⁰ Zákon č. 304/2013 Sb., *Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵¹ např. *Mimořádná výzva na pomoc dětem z ukrajiny* [online]. ©2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.pomoztedetem.cz/o-pomozte-detem/pro-zadatele/>

statutární a nejvyšší, práva a povinnosti členů spolku. Nezbytností je i zápis do výše zmiňovaného rejstříku.⁵²

Ústav je taktéž upraven v ObčZ⁵³. Pokud jde o to, jakou formou vlastně ústav je, zařadíme ho jako právnickou osobu na pomezí korporace a fundace, neboť se vyznačuje jak prvkem osobním, tak prvkem majetkovým. Je zakládán za společenským nebo hospodářským účelem, tj. podnikání nesmí mít jako hlavní činnost.⁵⁴ Ústav je zakládán zakládací listinou, která musí obsahovat minimálně název, sídlo, hlavní (případně i vedlejší) účel, výši vkladu, počet členů správní rady a organizační strukturu.⁵⁵ Úprava vzniku, založení a fungování ústavu není příliš podrobná, i proto v ObčZ najdeme ustanovení, které poukazuje na použití ustanovení pro nadace, s výjimkou nadační listiny a nadačního kapitálu.⁵⁶

V literatuře někteří autoři zmiňují, že podobnou formu (ústav) nalezneme i v zákoně o korporacích, který definuje ústav jako družstvo.⁵⁷ Jeho posláním a současně výhodou je spojení činností v sociální oblasti a v oblasti podnikání. I tak je vymezení pojmu ‚sociální družstvo‘ příliš široké, neboť se očekávaly určité výhody s definováním kritérií k naplnění veřejné prospěšnosti, což se do současnosti nestalo. Aktivita, které sociální družstvo vykonává, směřují k pomoci členům družstva, případně k pomoci členů družstva třetím osobám, a to v oblastech sociálních i ekonomických.⁵⁸ Pro naše účely, vzhledem k propojení s podnikáním, tento typ zmiňujeme jako jistou zajímavost. Tato právní forma není reflektována v rámci oprávněných subjektů při podávání projektových žádostí.

Nadace mají v naší společnosti dlouhou historii, kořeny nalezneme už v době klasického římského práva, neboť myšlenka někomu pomoci a pospolitost jsou společné lidem odedávna. ObčZ nám definuje základní podmínky založení, vzniku a fungování: jedná se účelové sdružení majetku, který má sloužit společensky či hospodářsky, tj. k obecně prospěšnému účelu, dobročinnému účelu nebo i účelu soukromému.⁵⁹ Nadace

⁵² §214 - §302 in Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵³ §402 - §418 in Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵⁴ Ibid., §402 - §403

⁵⁵ Ibid., §405

⁵⁶ Ibid., §418

⁵⁷ §758 - §773 in zákon č. 90/2012 Sb., *o obchodních společnostech a družstvech*, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁸ HOMMEROVÁ, Dita, Kateřina BRUNCLÍKOVÁ, Tereza DVOŘÁKOVÁ, et al. *Efektivní řízení neziskových organizací poskytujících sociální služby*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020.

⁵⁹ §306 in zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

taktéž může mít vedlejší činnost, ale musí také splnit podmínku nadační jistiny ve formě kapitálu, jehož výše dosahuje minimálně 500 000 Kč.⁶⁰ Základní listinou nadace je nadační listina, která obsahuje kromě výše zmíněného min. název a sídlo nadace, jméno zakladatele a jeho bydliště nebo sídlo, orgány – statutární a dozorčí rady, určení správce vkladů, podmínky pro poskytování nadačních příspěvků.⁶¹ Nadační fond je ve zjednodušeném tvrzení podobný nadaci, je nemá tolik povinností, hlavně nemusí vytvářet nadační jistinu ani kapitál, a předmět vkladu nemusí splňovat předpoklad trvalosti výnosu.⁶²

Obecně prospěšné společnosti jsou dožívající právní formou, tj. existují, ale nově již nemohou vznikat. Do dnešního dne existují, ale řídí se starou právní úpravou, která nereflktuje společenské změny ani vývoj občanské společnosti včetně právního vývoje. ObčZ stanovil, že obecně prospěšné společnosti nemusí zaniknout ke dni účinnosti ObčZ (1. 1. 2014) a jejich práva a povinnosti se řídí dle poslední platné úpravy zákona o obecně prospěšných společnostech.⁶³ Cílem tohoto typu společností bylo a je poskytovat obecně prospěšné služby veřejnosti, za předem stanovených podmínek. Zápis do rejstříku právnických osob byl již za právní úpravy zákona povinný. Vzhledem k tomu, že v současné době již nemohou vznikat, se blíže právní úpravou zabývat nebudeme.⁶⁴

Specifickou, ale tradiční formu mají církevní právnické osoby, které jsou upraveny zákonem o církvích a náboženských společnostech. Hlavním cílem je poskytovat obecně prospěšné, charitativní, sociální nebo zdravotnické služby, za předem daných podmínek. Základní listina je schválena registrovanou církví nebo náboženskou společností a obsahuje min. název, sídlo, statutární orgán, jeho složení a způsob jednání včetně předmětu (účelu).⁶⁵ Vlastní registraci a následné vedení evidence má v kompetencích Ministerstvo kultury ČR.⁶⁶

Dalším znakem, který nám může pomoci rozčlenit NNO je návaznost právní formy na jejich účel, za kterým byly založeny. Jak bylo zmíněno výše, účel neboli předmět činnosti je povinnou součástí všech zakládajících dokumentů. Organizace

⁶⁰ Ibid., §330

⁶¹ §311 in zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶² Ibid., §394 - §401

⁶³ Ibid., §3050

⁶⁴ Zákon č. 248/1995 Sb., *o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶⁵ §16a in Zákon č. 3/2002 Sb., *o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů* (zákon o církvích a náboženských společnostech). In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶⁶ Ibid., §17

globálně chtějí naplnit buď soukromý prospěch svých členů, nebo přispět obecně k veřejnému blahu. Měli bychom rozlišit hranici vzájemné prospěšnosti či veřejné prospěšnosti, tj. do jaké míry plní kritérium veřejného prospěchu:

- a) organizace vzájemně prospěšné má za cíl sloužit zájmům svých členů. Ve většině případů se členem stane někdo na základě společného zájmu, koníčku, sociálního postavení, profese, věku...
- b) organizace veřejně prospěšné má za cíl poskytovat veřejně prospěšné služby, tj. poskytují služby všem, kteří ji potřebují.

Mezi organizace, které zajišťují veřejně prospěšné služby, můžeme zařadit např. některé druhy sociální péče o staré lidi, opuštěné děti, tělesně postižené... Mezi organizace sloužící pouze zájmům svých členů naopak např. profesní sdružení, sportovní kluby...⁶⁷

Jiným způsobem členění NNO, kterým je možno se zabývat, je zaměření na funkci a převládající činnosti v organizaci. Dle tohoto kritéria se NNO mohou dělit na servisní a advokační.⁶⁸ Z vlastního pojmenování kategorie je zřejmé, že servisní NNO poskytují převážně služby různého druhu, tj. servis občanům. Naopak advokační typ NNO se zaměřuje především na obhajobu práv a zájmů různých skupin lidí, obecně veřejného zájmu, tj. advokacii, obhajobu.⁶⁹ V literatuře najdeme i další dělení, které vychází z kombinace funkce organizace a sledovaného zájmu, což nám přibližuje schéma č. 3. Výkon činnosti a dané schéma předpokládá, že NNO může plnit obě funkce současně, ale jedna z nich je výrazně dominantní.

⁶⁷ FRÍČ, Pavol, Tamara KATUŠČÁK, Pavel MIČKA a Vít SKÁLA. *Občanský sektor v ohrožení?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2016. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). s. 14-16

⁶⁸ *Ibid.*, s. 14-16

⁶⁹ FRÍČ, Pavol, Tamara KATUŠČÁK, Pavel MIČKA a Vít SKÁLA. *Občanský sektor v ohrožení?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2016. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). s. 16-18

Schéma č. 3: Typologie nestátních neziskových organizací

Funkce	Druh sledovaného zájmu	
	Vzájemně prospěšný zájem	Obecně prospěšný zájem
Servisní	Tradiční zájmové organizace <ul style="list-style-type: none"> - sport - rekreace - zájmové spolky - komunitní rozvoj 	Nové servisní organizace <ul style="list-style-type: none"> - sociální a zdravotní péče - vzdělávání - humanitární pomoc - charita
Advokační	Tradiční advokační organizace <ul style="list-style-type: none"> - Odbory - Zaměstnanecké svazy - Politické strany - Profesní organizace (komory) 	Nové advokační organizace <ul style="list-style-type: none"> - Ochrana lidských práv - Ochrana životního prostředí - Ochrana občanských práv - Ochrana práv zvířat - Ochrana práv minorit

Zdroj: FRIČ, Pavol, Tamara KATUŠČÁK, Pavel MIČKA a Vít SKÁLA. *Občanský sektor v ohrožení?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2016. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). s. 17

V textu výše jsme představili formy NNO z pohledu různých kritérií. V širším pojetí můžeme NNO chápat jako právnické osoby založené fyzickou či právnickou osobou. Zakladatelem tedy může být např. i stát či územní samospráva. Významným kritériem kategorizace je právní forma, kterou v rámci NNO definuje několik zákonů. My jsme si v textu uvedli jen ty formy, které co nejpřesněji vykazují znaky stanovené Salamonem a Anheierem. Užší výběr je také uchopen s ohledem na vymezení kritérií souvisejících s nastavením systému podmínek v otázce oprávněnosti subjektů podat projektovou žádost. Zapomenout bychom neměli ani na neméně zásadní kategorizaci, kterou je promítnutí účelnosti NNO do členění.

2.3 Role nestátních neziskových organizací

Podle údajů Českého statistického úřadu bylo k roku 2019 v České republice registrováno celkem 150 162 neziskových organizací.⁷⁰ Je zajímavé, že oproti roku 2018 došlo k nárůstu v počtu o více jak 5%, Počet zaměstnanců zaměstnaných na plný úvazek v roce 2019 dosáhl čísla 114 982.⁷¹

⁷⁰ *Satelitní účet neziskových organizací* [online]. ©2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: https://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnka.indexnu_sat

⁷¹ *Satelitní účet neziskových organizací* [online]. ©2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: https://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnka.indexnu_sat

Každá nezisková organizace plní jakousi z funkcí, které bychom si mohli formulovat do tří základních oblastí, a to sociální, politické, a ekonomické. Dále pak kulturní, vzdělávací či sportovní. Kritérii pro členění nám je popis funkcí, které každá organizace plní v rámci svého běžného fungování.

Obecně, hlavní funkcí NNO je naplnění znaků prospěšnosti občanům, tj. společnosti. K prospěšnosti může docházet v některém z aspektů života každého občana. Sociální funkce je globálně zaměřena na vzniklé možnosti seberealizace a uspokojování tužeb a potřeb každého, a to v neformálním prostředí. Podporu občanům v jejich právech, postojích pomáhá aktivně řešit, nebo se na řešení podílet funkce politická.⁷² NNO se na základě zaměření a činností pohybují v nejrozmanitějších oblastech života občana. Tým vědců pro účely realizace projektů ‚Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project‘ užil Mezinárodní klasifikaci neziskových organizací tzv. ICNPO⁷³, která rozděluje NNO do dvanácti základních oblastí podle jejich působení, a to na NNO působící v oblasti:

- a) kultury a umění – podpora zájmových činností, kulturní služby, umění, média, informace a vydavatelství, uchování kulturních hodnot a ostatní kulturní služby....,
- b) sportu a rekreace – včetně sportovních služeb, sportovních klubů, mysliveckých společností, společenských klubů, dětských táborů, klubů přátel....,
- c) vzdělání a výzkumu – včetně předškolní výchovy, základního a středoškolského vzdělávání, vysokých škol, odborného školství, vzdělávání dospělých, výzkumných ústavů, servisních organizací a také sdružení rodičů a přátel školy....,
- d) zdraví – včetně nemocnic, rehabilitačních zařízení, domácího ošetření, institucí duševního zdraví, preventivní zdravotní péče, lékařské pohotovosti a ambulantních dobrovolníků....,
- e) sociálních služeb - včetně péče o děti a mládež, denní péče, péče o rodinu, služeb handicapovaným, služeb pro starší občany, pomoc uprchlíkům a lidem bez domova, útulky....,

⁷² POTŮČEK, M. *Veřejná politika*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005.

⁷³ SALAMON Lester M. and ANHEIER Helmut K., *The International Classification of Nonprofit Organizations: ICNPO-Revision 1*, 1996. The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, Working Paper No. 19, June 1996 [online]. ©2022 [cit. 2022-7-03]. Dostupné z: https://asauk.org.uk/wp-content/uploads/2018/02/CNP_WP19_1996.pdf

- f) ekologie – včetně ochrany životního prostředí, zachování čistoty okolí a životních krás, ochrany živočichů, zvířat a divoké přírody, veterinárních služeb...,
- g) rozvoje obce (komunity) a bydlení – včetně obecných (komunitních), sídlištních a sousedských aktivit, hasičů, organizací podporujících zaměstnanost, hospodářských (chovatelských, zahrádkářských, včelařských ...) a společenských rozvojových aktivit, bytových družstev a bytové výpomoci...,
- h) ochrany práv a obhajoby zájmů – včetně právního poradenství, organizací hájících lidská práva a práva menšin, sdružení měst a obcí, občanských iniciativ, prevence kriminality, ochrany spotřebitele, podpory obětí kriminality...,
- i) politiky – včetně politických stran, politických hnutí a organizací na podporu politických stran a hnutí,
- j) organizování dobročinnosti – včetně nadací, charitativních organizací, sdružení na podporu dobročinnosti, center pro dobrovolníky, církevních charitativních zařízení,
- k) náboženství – včetně kostelů, synagog, mešit a ostatních míst pro bohoslužby a kultovní obřady,
- l) mezinárodních aktivit – včetně výměny přátelských a kulturních programů, mezinárodní podpory v neštěstí mezinárodní mírové podpory lidských práv, rozvojové pomoci...,
- m) profesních a pracovních vztahů – včetně profesních komor a odborových organizací,
- n) jiná oblast.⁷⁴

Z uvedeného výčtu je zřejmé, že rozmanitost, ale také zaměření se promítá určitým způsobem do formy NNO a jejího vymezeného předmětu. Kromě poskytování služeb, můžeme postřehnout zaměření na inovace nebo prosazování zájmů, což může i úzce souviset s demokratizací. Zajímavou roli pak může zaujímat v nabídce předmět činnosti směřovaný k budování komunity.

Klasifikace poskytovaných služeb z pohledu prostředí českého národního hospodářství, kterou zpracovává Český statistický úřad, se zaměřuje jednak na převažující činnosti (klasifikace CZ-NACE), a jednak na účel, na který neziskové

⁷⁴ SALAMON Lester M. and ANHEIER Helmut K., *The International Classification of Nonprofit Organizations: ICNPO-Revision 1*, 1996. The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, Working Paper No. 19, June 1996 [online]. 2022 [cit. 2022-7-03]. Dostupné z: https://asauk.org.uk/wp-content/uploads/2018/02/CNP_WP19_1996.pdf

organizace vynakládají své prostředky (klasifikace CZ-COPNI). CZ-COPNI, tzv. „*klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem podle účelu*“⁷⁵, s dovětkem, že NNO se velmi často orientují na více cílů a aktivit současně.

V roce 2018 bylo největší množství prostředků vynaloženo na vzdělávání, a to 31,8 %. Následovaly prostředky vynaložené na služby rekreační a kulturu (15,6 %). kam patří i sport, dále na náboženství (6,2 %), sociální péči (4,8 %), zdraví (4,4 %).⁷⁶ Vzhledem k průběžnému pořadí procentuálního zastoupení je zřejmé, že služby zaměřené na vzdělávací činnost vykazují nejvyššího zastoupení. Za ně se řadí aktivity sportovní, kulturní či rekreační. Následují oblasti zabývající se činnostmi náboženskými, sociálními a oblastí zdraví.

V následující části práce se zaměříme na jednu ze specifických oblastí, a to oblast sociálních služeb.

⁷⁵ Sdělení č. 497/2003 Sb., o vydání *Klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem podle účelu (CZ-COPNI)*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷⁶ *Neziskové organizace*. Tisková konference Praha ze dne 30. 10. 2018[online]. ©2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z https://www.czso.cz/documents/10180/98702560/csu_tk_neziskovky.pdf/bb4d3f42-aa6f-4af4-85f7-fe125a4c3257?version=1.0

3. Nestátní nezisková organizace jako poskytovatel sociálních služeb

V této kapitole se budeme věnovat vymezení pojmů, jako jsou: sociální práce, sociální služba, poskytovatel sociální služby, role sociální služby, tj. charakteristika jejich činností a pokusíme se vymežit i základní parametry existence nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby, především z hlediska financování včetně jejich možného vztahu k veřejné správě.

3.1 Vymezení základních pojmů

Na přelomu 18. a 19. stol. se začaly objevovat první soustavné aktivity, o kterých bychom mohli hovořit jako o předchůdcích sociální práce, jako formě organizované činnosti. Samotná definice oblastí podpory je k uchopení např. ve Výnosu z roku 1818, který popisuje dobročinnost ve třech úrovních: nalezince, blázince a ústavy.⁷⁷ Již z daného výčtu se nacházíme na třech úrovních péče. Práce s nezaopatřenými dětmi, s lidmi, jejichž psychický stav je ohrožující pro okolí a obecně s jedinci vyžadujícími zdravotní pomoc. Globálně jde o péči s doplňkem pobytové formy. Historickými událostmi dochází k drobným proměnám, které ovlivňuje krize, ale více či méně se ocitáme neustále ve výše zmiňovaných oblastech. Jak jsme již zmínili, i prolnutí poskytování služeb v počátcích je zaměřeno na vyplňování mezer oblastí, jež stát dostatečně nemá podchycené, a kladou na něj nároky, které možná ani nechce naplnit. V historických počátcích se většinou angažuje např. v době epidemie⁷⁸.

Ve 30. letech 20. století se ocitáme v období počátků profesionalizace sociální práce. Poválečné období přineslo nové socioekonomické problémy, se kterými se museli naši zákonodárci nově vzniklé republiky vypořádat. Společnost a průmysl zdevastovala válka, byl nedostatek základních potravin, surovin i pracovních míst. Zabýváme se již péčí o rodinu např. s ohledem na rozvodovost, ochranu žen a dětí, péčí o mladistvé páchající trestnou činnost, péčí o válečné poškozence či sociálně slabé tzv. chudinskou péčí.⁷⁹ Již od prvopočátku se angažují sami občané. Objevuje se i prvek

⁷⁷ KODYMOVÁ, Pavla. *Historie české sociální práce v letech 1918-1948*. V Praze: Karolinum. s. 11

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ KODYMOVÁ, Pavla. *Historie české sociální práce v letech 1918-1948*. V Praze: Karolinum. s. 17

dobrovolnictví⁸⁰. Považujeme za nezbytné také zmínit, že již od vzniku samostatné republiky se v rámci angažovanosti státu prolíná resortní roztříštěnost pro jednotlivé oblasti sociálního charakteru. Výrazná nevyrovnanost, jak sociální, tak politická či ekonomická reflektuje omezující koordinovanost oblastí ze státní či místní úrovně. Což se odráží i v současnosti, a to nejen v oblasti řízení, ale celkově v plnění úlohy státu v oblasti péče o občany nebo v nastavování transparentních pravidel.

Ve 21. století nabytl účinnosti nový zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který přinesl zásadní změny v poskytování sociálních služeb.⁸¹ Do této doby oblast sociálních služeb znala převážně ústavní péči a pečovatelskou službu. Činnosti poskytované organizacemi byly po roce 1989 nečitelné, často bez jakékoliv právní úpravy, přesto nezbytné pro péči o potřebné jednotlivce i skupiny. Také aktéry poskytování sociálních služeb se stávají čím dál častěji právě NNO. Hovoříme o nárůstu poskytovatelů v oblasti neziskové a nestátní, je třeba konstatovat, že existují i poskytovatelé státní. Pro účely této práce se veřejnými poskytovateli zabývat nebudeme.

Pokud bychom se měli seznámit se základním pojmoslovím, je třeba konstatovat, že sám zákon definuje základní pojmy týkající se sociálních služeb, konkrétně v paragrafu 3 zákona o sociálních službách.⁸² Níže si významné pojmy vymezíme.

Mezi prvními pojmy můžeme nalézt kolokaci ‚sociální služba‘, kterou si můžeme definovat jako činnost nebo soubor činností, jimiž poskytovatel sociálních služeb poskytuje pomoc a podporu osobám v nepříznivé sociální situaci s cílem sociálně je začlenit či působit preventivně vůči možnosti sociálního vyloučení. Pojmosloví ‚nepříznivá sociální situace‘ vymezuje oslabení jednotlivce nebo ztrátu schopnosti z různých důvodů. Mezi ně můžeme zařadit poměrně pestrý výčet situací, jež mohou každou osobu na její cestě životem potkat, např. nepříznivý zdravotní stav, životní návyky negativního charakteru, způsob života mimo normy společnosti, ohrožení osobních práv a zájmů s ohledem na páchanou trestnou činnost nebo jiné závažné důvody (např. chybí dovednost číst, porozumění psanému textu atd.).

Pokud se blíže podíváme na pojmy související spíše s formální stránkou poskytování sociálních služeb, musíme se vydefinovat následující pojmy: poskytovatel

⁸⁰ *Jedná se o osobu, která koná z vlastní vůle práci, povinnost, bez nároku na odměnu.*

⁸¹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸² §3 in zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

sociálních služeb a registr poskytovatelů sociálních služeb, střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a síť sociálních služeb.

Registr poskytovatelů sociálních služeb byl zřízen s účinností zákona o poskytování sociálních služeb, tj. ke dni 1. 1. 2007. Je veden daným krajským úřadem, který je správcem listinné podoby registru a zpracovatelem elektronické podoby registru.⁸³ Můžeme konstatovat, že se ve své podstatě jedná o výčet sociálních služeb, které jsou registrované podle oblastí výkonu činností, tj. druhu sociální služby dle zákona o sociálních službách.⁸⁴ Obsahem registru je výčet údajů obsažených v § 85 zákona o sociálních službách. Např. identifikační číslo sociální služby, údaje o kapacitě, materiálním, technickém a personálním zabezpečení, poskytování základních a fakultativních činností a financování jednotlivých sociálních služeb atd.⁸⁵

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb⁸⁶ byl ve výčtu pojmosloví zakotven až novelou zák. o sociálních službách č. 254/2014 Sb., která nabyla účinnosti ke dni 1. 1. 2015, kdy bylo nutné upravit proces střednědobého plánování jeho vztah k síťování a především výsledek daného procesu. Jak ze samotného pojmosloví vyplývá, jedná se o proces plánování, a to ze spodu. Na úrovni samostatné působnosti, ve většině případů od obcí až po kraj. Vlastní plánování probíhá s výhledem tří let. Výsledkem je dokument, který blíže specifikuje potřebu občanů, samospráv a poskytovatelů. Smyslem plánování je nejen zmapování aktuálních potřeb v dané lokalitě – obci s rozšířenou působností (dále jen „ORP“), ale i zmapování dostupných sociálních služeb, jejich potenciálu včetně ekonomického vyhodnocení plánu. Vzhledem k tomu, že se jedná o plán, je jeho nezbytnou součástí i prvek vyhodnocení. Nezbytné je také zmínit, že je možné tento tříletý plán doplnit ročním akčním plánem.

Síť sociálních služeb je ve své podstatě - souhrnem sociálních služeb v dané lokalitě - s ohledem na kapacitu a její dostačivost a především je v souladu s potřebami občanů daného území (jak bylo zmíněno výše – ORP). Poskytovaná sociální služba v náležité kvalitě, by měla mít zajištěny finanční a další zdroje a měla by být součástí střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v daném kraji.⁸⁷

⁸³ Ibid., §85

⁸⁴ *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. 2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socereg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1647968123175_1

⁸⁵ §85 in zákon č. 108/2006 Sb., o *sociálních službách*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸⁶ *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji na období 2019 – 2021, s prodlouženou platností pro rok 2022* [online]. ©2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: <https://socialnisluzby.plzensky-kraj.cz/Uploads/Files/2qwyzlfl.ahq.pdf>

⁸⁷ např. *Krajská síť sociálních služeb Plzeňského kraje* [online]. ©2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: <https://socialnisluzby.plzensky-kraj.cz/Uploads/Files/2mos3iqr.m1l.pdf>

V kapitole jsme si shrnuli základní pojmy související s vymezením sociální služby a také v návaznosti na poskytovatele takové služby – NNO. Dotkli jsme se role veřejné správy, ať již z pohledu naplňování potřeb občanů ze strany státu, tak role samosprávy. Zde bychom si mohli opět připomenout čl. 4 Evropské charty místní samosprávy, a konkrétní ustanovení odstavce 3, který říká: „odpovědnost za věci veřejné obvykle ponese především ty orgány, které jsou občanu nejbližší. Jinému orgánu se odpovědnost svěří tam, kde to odpovídá v rozsahu a povaze úkolu a požadavkům efektivnosti a hospodárnosti.“⁸⁸

3.2 Role sociálních služeb

Cílem sociální práce, a tedy poskytovatelů sociálních služeb, je především usilovat o to, aby osoba, které je poskytována služba znovu získala schopnost zabezpečovat své potřeby sama - vlastním přičiněním. Pomoc a podpora je poskytována v různé intenzitě a také v různých časových obdobích, a to právě s ohledem na schopnost dané osoby. Základní charakteristikou sociální služby je tedy dočasnost, a to po dobu odkázání na pomoc a podporu. Charakter trvalejší mají převážně služby péče, neboť zabezpečují základní životní podmínky, a to s ohledem např. na zdravotní postižení nebo věk. Poskytnutí sociální služby nestojí o samotě, bývá doplněno dávkovým systémem. Ale ani tak často nemůžeme hovořit o komplexním řešení situace osoby. Systém, který se dotýká každého občana, je obsáhlý a náročný na orientaci, dovednosti atd. Samotné poskytnutí dávky nebo služby sociální pomoci není zpravidla celistvým řešením problémů.

Pro pochopení významu sociální služby bychom si měli představit i základní zásady, které provází celý zákon o sociálních službách a měly by se odrážet v každé poskytnuté službě dle tohoto zákona. Významnou zásadou je poskytování služeb zdarma, bez úhrady finančních prostředků, až na výjimky stanovené v §73 - §76 zákona o sociálních službách, a to ve vybraných úkonech⁸⁹. Především činnost základního sociálního poradenství by měla být poskytnuta bezúplatně, a to s ohledem na ustanovení čl. 13 Evropské sociální charty⁹⁰, Také tímto kritériem stát přebírá jistým způsobem zodpovědnost za naplnění své role, kterou mimo jiné odráží i základní funkce státu -

⁸⁸ Čl. 4 in Sdělení č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

⁸⁹ §73 - §76 in Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁰ Čl. 13 in Sdělení č. 14/2000 Sb.m.s., o Evropské sociální chartě. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

zajistit stabilní fungování hospodářského a sociálního pořádku, a to včetně ekonomické infrastruktury a služeb veřejného zájmu.⁹¹

Zachování lidské důstojnosti a dodržování lidských práva a svobody jsou ideji, které definují dočasnost služby, neboť by měly motivovat k samostatnosti, zaktivizovat osoby a motivovat je k činnosti. Každá služba by měla být poskytnuta s ohledem na zájem osoby, která potřebuje pomoci a podporu poskytnuté prostřednictvím sociálních služeb a v náležitě kvalitě.⁹² Průběhem celého poskytování se pak line nit' služby ‚šité na míru‘. Slovy zákona individuální přístup.

Sociální služby poskytované profesionálně, na úrovni registrované služby, jsou státem regulovány. Jedním z hlavních důvodů je poskytování finančních prostředků. Vedlejším důvodem je pak kontrola související např. s naplněním podmínek registrace či dodržování zásad a naplňování přiměřené kvality poskytovaných služeb. Kontrolu zajišťuje zpravidla místní samospráva, ať v podobě územně správního celku či v podobě vyššího územně správního celku.

Okruh a spektrum sociálních služeb jsou velmi široké, od zajišťování základních životních potřeb až po specializované odborné služby. Zákon rozděluje sociální služby na: pobytové, ambulantní a terénní.⁹³ Není vyloučena kombinace těchto forem poskytování. Zákon u určitých služeb pracuje i se vzájemnou kombinací např. u sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, a to ambulantní i terénní formou poskytování. Často je rozdělení služeb pro osobu vyžadující pomoc komplikované, neboť poskytovatel sociálních služeb má širší nabídku sociálních služeb.

Neměli bychom zapomenout také zmínit, že sociální služby jsou poskytovány všem osobám, bez ohledu na obecné vnímání společnosti, tj. např. drogově závislým. Pro účely této práce se konkrétně zaměříme na poskytování sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, které definuje zákon o sociálních službách v § 65. Hlavním cílem poskytované služby je podpora celému systému rodiny tak, aby nedocházelo k prohlubování její nepříznivé sociální situace.⁹⁴ Výsledkem takové podpory by mělo být sociální začlenění rodiny v takovém rozsahu, aby nemusela z důvodu nedostatku finančních prostředků, vzniku dluhů, ztráty práce atd. být vystěhována ze svého bytu, nezanedbávala své děti např. nedostatkem jídla, nevhodným ošacením, nedostatečným

⁹¹ OCHRANA, František, PŮČEK, Milan Jan, ŠPAČEK, David. *Veřejná správa*. Brno: Masarykova univerzita. 2015. s. 39

⁹² §2 in Zákon č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹³ Ibid., §33

⁹⁴ Ibid., §65

zajištěním pomůcek do školy. Rodina by měla plnit své funkce a prostřednictvím činností sociální služby jako jedním z prostředků zamezila např. „odebrání dítěte z rodiny“. Vlastní rozsah činností je zákonem stanoven následovně:

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- c) sociálně terapeutické činnosti,
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.⁹⁵

Bližší popis jednotlivých částí najdeme ve vyhlášce⁹⁶ k zákonu o sociálních službách, která stanovuje blíže úkony k jednotlivým činnostem. Přesto jsou úkony popsány velmi obecně, a je nutné, aby si poskytovatel sociálních služeb úkony více specifikoval, a to i z důvodu srozumitelnosti pro uživatele daných služeb.

V podkapitole jsme se věnovali roli sociálních služeb ve státě. Popsali jsme si, jak takové služby mohou fungovat, pro koho jsou určeny a k čemu by měly vést, tj. co je jejich účelem. Zaměřili jsme se z výčtu 32 druhů⁹⁷ sociálních služeb konkrétněji na sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.

3.3 Financování sociálních služeb

Finanční řízení je součástí jakékoliv organizace, tedy i neziskové. V případě NNO zaujímá klíčovou roli. Nejen z důvodu zpravidla netransparentního nastavení financování v počátcích účinnosti zákona, ale také se stále vznikajícími novými službami, změnou společenského klimatu ve státě atd. Jak jsme popisovali výše, úkolem státu je zajistit dostupnost péče pro širokou veřejnost v případě nepříznivých životních situací. Stát se dále zavázal k poskytování min. základního poradenství, a to i s ohledem na závazky plynoucí z přijatých mezinárodních dokumentů, a to bezplatně.

Pro management NNO je významné, aby dokázal zajistit dostatek finančních prostředků především v rámci tzv. provozních nákladů, a to pro plynulou činnost a fungování organizace. I schopnosti organizace hradit své závazky, udržet její stabilitu a vést ji k dosažení jejího účelu. Nezbytnou součástí hospodaření jsou základní

⁹⁵ §65 in Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁶ §30 in Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁷ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

principy, a to účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti v nakládání s finančními prostředky. Neboť jen dodržování zásad a jejich promítnutí do finančního řízení NNO vede k získání důvěryhodnosti a transparentnosti organizace. Povinnost veřejnost informovat, ať v postavení občanů či veřejné správy by finanční informace měly být součástí zveřejňovaných zpráv např. ve veřejném rejstříku⁹⁸ či zpráv výročních, které mají organizace povinnost vydat. Je nezbytné také zmínit, že středně velké organizace zpravidla obdrží prostředky z veřejných zdrojů v takové výši, která vede k nutnosti zajištění auditu hospodaření. Audit je vykonáván nezávislou externí společností s patřičnými oprávněními.⁹⁹

Součástí každého finančního řízení organizace je určitá finanční strategie a finanční plánování. Organizace má představu o tom, o jaké zdroje může žádat, jak je musí (např. s ohledem na závaznost dotační smlouvy) a chce využít (např. na rozvoj). Na stranu druhou s ohledem na roční dotační systémy není zřejmé, jakou částku NNO konkrétně obdrží a zda ji vůbec obdrží (součástí každé smlouvy je ustanovení zmiňující, že na dotaci není právní nárok, což zcela nekoresponduje se zmiňovanými aspekty).

Mezi prvky finančního plánu musíme stanovit i výkon vedlejší činnosti, která může přinést do organizace další zdroje. Pokud se budeme pohybovat v oblasti zdrojové, o neziskových organizacích se obecně hovoří jako o specifických subjektech s vícezdrojovým financováním. Příjmy s ohledem na jejich charakteristiku můžeme označit jako příjmy z veřejných zdrojů a příjmy ze soukromých zdrojů.¹⁰⁰Výše jsme si již nastínili dotační systémy a vedlejší činnost. Mezi další zdroje příjmů jistě náleží: evropské dotace, příspěvky od zdravotní pojišťovny, nadační příspěvky, úhrady uživatelů sociálních služeb, příspěvky sociální (např. příspěvek na péči). Specifickou roli má tzv. fundraising¹⁰¹ a crowdfunding.¹⁰²

NNO, která poskytuje registrovanou sociální službu, by v souladu se zákonem o sociálních službách měla obdržet od krajského úřadu, a to k naplnění podmínky zajištění dostupnosti služeb, a v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb a sítí sociálních služeb, účelově určenou dotaci na financování běžných výdajů. Dotaci poskytuje ministerstvo podle zvláštního právního předpisu krajům. V letech 2013–2019 se skládaly příjmy všech sociálních služeb následovně: 29 % - dotace

⁹⁸ *Veřejný rejstřík* [online]. ©2017 [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/>

⁹⁹ HOMMEROVÁ, Dita, Kateřina BRUNCLÍKOVÁ, Tereza DVORÁKOVÁ, et al. *Efektivní řízení neziskových organizací poskytujících sociální služby*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020. s. 39

¹⁰⁰ HOMMEROVÁ, Dita, Kateřina BRUNCLÍKOVÁ, Tereza DVORÁKOVÁ, et al. *Efektivní řízení neziskových organizací poskytujících sociální služby*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020. s. 39

¹⁰¹ Systematické získávání finančních zdrojů

¹⁰² Získávání finančních prostředků za pomoci internetu (webu, sociálních sítí).

Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“), 21 % - úhrady uživatelů, 20 % - příspěvek na péči, 8 % - obce, 5 % - zdravotní pojišťovny..., a to při existenci 2154 poskytovatelů a 5675 druhů registrovaných služeb a při vynaložení více než 47 miliard.¹⁰³ Např. v roce 2013 činil objem finančních prostředků 1 103 620 000 Kč a v roce 2019 pak 2 468 666 000 Kč. Pro organizaci zaměstnávající zhruba 25 – 30 zaměstnanců je nezbytný roční příjem ve výši cca 20 000 000 Kč. Z uvedených čísel, která měla pomoci vytvořit si určitou představu, je zřejmé, že management NNO se musí orientovat v systémech možných příjmů, umět pracovat s určitou finanční strategií i vytvořeným finančním plánem.

Běžným úskalím, jak bylo zmíněno výše, jsou omezení vztahující se pouze k ročnímu dotačnímu řízení. Při časové ose podání žádosti v průběhu podzimních měsíců roku předcházejícího je zřejmé, že se ve finančním plánu nemohou odrazit specifika společenských situací, jako jsou např. pandemie COVID-19, uprchlická krize, zvýšení cen energií, zvýšení cen spotřebních hmot apod. Bohužel se s ohledem na výše zmíněné musí finanční plány často přizpůsobovat aktuálním situacím, z čehož je zřejmé, že se plánovat tak, jak je zvykem např. v ziskovém sektoru, nedá. A to zcela pomíjíme otázku data obdržení dotace, kdy se jedná o měsíc březen, v lepším případě o měsíc únor. Pokud nastanou mimořádné situace týkající se státního rozpočtu a rozpočtového provizoria, je situace o to více komplikovaná, nejen obecně, ale i pro finanční řízení takové organizace.

Pokud bychom měli nahlédnout na základní zásady řízení finančního plánu v NNO, s ohledem na výše popsané je zřejmé, že největší část příjmů jsou tvořena státními dotacemi či jinými veřejnými transfery. NNO tak hospodaří s tzv. veřejnými prostředky. V tomto případě musíme v rámci hospodaření vycházet z tzv. kritérií 3E – hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti (anglicky Economy, efficiency, effectiveness).¹⁰⁴ Kdy hospodárností rozumíme takové použití veřejných prostředků, které vede k plnění účelu s co nejnižším vynaložením těchto prostředků.¹⁰⁵ Finanční prostředky musíme použít tak, abychom dosáhli nejvýše možného rozsahu a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění, čímž naplníme znaky

¹⁰³ *Analýza financování sociálních služeb* [online]. ©2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Anal%C3%BDza+financov%C3%A1n%C3%AD+soci%C3%A1ln%C3%ADch+slu%C5%BEeb_2019.pdf/3c8c3bf8-c747-09b0-9308-3838a646c465. s. 11

¹⁰⁴ §2 in Zákon č. 320/2001 Sb., *o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů* (zákon o finanční kontrole). In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-24]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁰⁵ *Ibid.*, §2 písm. m)

efektivnosti.¹⁰⁶ Optimální mírou dosažených cílů při plnění stanovených úkolů dosáhneme naplnění kritéria účelnosti.¹⁰⁷ K naplnění kritérií, je třeba přiměřeně plánovat např. co kdy, v jakém množství a v jak velké zakázce budeme nakupovat, jak budeme pracovat se smlouvami, dodržением závazků z nich plynoucích, jak dokážeme nadefinovat potřeby a jaká klíčová kritéria k výběru přiřadíme, abychom co nejlépe dosáhli účelu – naplnění rozsahu služeb.

Žádné z výše uvedených kritérií nestojí samostatně. Prakticky se prolínají v každém příjmu i každém výdaji organizace. Nejhůře měřitelným kritériem je efektivnost, obzvláště ve vztahu s účelností. Pokud bychom vzali v úvahu rovinu příjmů a výdajů, a to z pohledu vedení účetnictví a celkově hospodaření organizace, snadno získáme ucelený obrázek. Ovšem hůře měřitelnou rovinou jsou výsledky a dopady získaných a vydaných prostředků. Tedy odpověď na otázku, zda jsme dosáhli tímto výdajem skutečně nejvýše možných žádoucích výsledků.

V této kapitole jsme si popsali základní problematiku vztahující se k financování NNO – se zaměřením na poskytovatele sociálních služeb. Vymezili jsme si základní principy. Objasnili jejich smysl. Ukázali možnosti financování i popsali základní charakteristiku finančního řízení včetně prolnutí fungování takovéto organizace ve spolupráci s veřejnou správou.

¹⁰⁶ Ibid., §2 písm. n)

¹⁰⁷ Ibid., § 2 písm. o)

4. Metodika výzkumu

V teoretické části bakalářské práce jsme si vymezili teoretická východiska a pojmy jako jsou: veřejná správa, partnerství, nestátní nezisková organizace, sociální služba, základní práva a svobody, financování nestátních neziskových organizací.

V této části práce se budeme věnovat vlastnímu výzkumu, s využitím dotazníku, jenž povede k zodpovězení otázek položených v úvodu práce.

4.1 Popis problému

V současné době existují tisíce nestátních neziskových organizací zabývajících se některou z advokačních či servisních činností směřujících k podpoře jednotlivců či skupin v rámci veřejnosti. Mezi nimi existují organizace profesionálního a organizace výrazně neformálního charakteru. Velká část z těchto organizací, bez ohledu na jejich právní formu působí v oblasti sociálních služeb.

S rekodifikací občanského zákoníku a jeho vstoupení v účinnost ke dni 1. 1. 2014 došlo k výraznému posunu transparentnosti nestátních neziskových organizací. Současně tato změna přináší výzvu k větší otevřenosti, ale i rozsáhlejší profesionalizaci. Období po roce 2010 je také charakterizováno množstvím dotačních výzev z mezinárodních zdrojů, a tak i vyššími zdroji v oblasti příjmů, stejně tak četnými příležitostmi v nabídce dalších organizací. Neobvyklé nebyly projekty zaměřené na prohlubování vědomostí a dovedností sociálních pracovníků, investiční pobídky či projekty charakteristické inovací - rozvojem.

V literatuře najdeme i názory, které vyjadřují domněnku, že nastává ohrožení občanské společnosti. Příčinu vzniku ohrožení spatřují v nárůstu profesionalizace i s větší mírou transparentnosti. V takovém případě se domníváme, že je nezbytné rozlišovat neformální neziskové organizace, které nevyžadují jakékoliv příspěvky z veřejných zdrojů a organizace, které byly legislativními či společenskými změnami vedeny k profesionalizaci, jež je výrazně přibližuje veřejné správě. A to transparentností zaměřenou na internetové zdroje – od základních informací na webových stránkách, které minimálně zobrazují účel, finanční zdroje, činnosti a popř. jejich vyhodnocení, hospodaření popř. partnerství, výroční zprávy či ekonomický audit nebo audit kvality. Neboť, jak bylo uvedeno výše, v teoretické části, je nezbytné při jakémkoliv řízení dodržovat zákon v souladu s Ústavou ČR, která v čl. 2 odst. 4 říká: „Každý občan může

činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“¹⁰⁸

Např. pokud zákon říká, že při hospodaření s veřejnými prostředky je nezbytné dodržovat principy hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti, musí jej být neziskové organizace schopny naplnit a prokázat. Pokud výše uvedená činnost je odvislá od řízení, je také nezbytné, aby si management NNO byl vědom problematiky řízení. V moderní době 21. století je jistě zajímavým přístupem i marketing, který je založen na vytváření, vývoji a realizaci marketingových procesů a činností. Ve všech procesech a činnostech pak zohledňuje fakt, že jsou součástí širších ekonomických a společenských vazeb, tj. věnuje se zkoumáním hodnot, vytváří je a buduje dlouhodobě výhodné vztahy s dopadem na organizaci jako celek.

Vzhledem k profesionalizaci NNO – obzvláště v oblasti servisního účelu, tj. poskytující sociální služby, nevnímáme jejich profesionalizaci jako možnou ztrátu občanství ve smyslu návrhů, podnětů, kontroly veřejné správy, ale naopak jako cestu vedoucí k partnerství založeném na důvěryhodnosti, jež může široké skupině podporovaných osob právě takovouto organizací přinést významnější užitek.

4.2 Cíl výzkumu

V kapitole se blíže věnujeme cíli výzkumu a výzkumným otázkám. Zaměříme se na odpovědi respondentů, kteří realizují sociální služby v oblasti sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi. Jejich odpovědi promítnou jejich zkušenosti v oblasti vnímání veřejné správy, partnerství a chápání významu tohoto partnerství. Následně nám mohou poskytnout vhled do problematiky spolupráce a vytvořit prostor pro definování oblastí spolupráce, jejich monitorování apod. Což můžeme vnímat jako přínosné pro praxi. K vypracování bakalářské práce jsme použili dotazníkové šetření.

Problematika spolupráce veřejné správy a nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby se jeví v současné společnosti i době nečekaných událostí (uprchlická krize v souvislosti s válkou na Ukrajině) jako nápadně aktuální. Řešíme problémy spojené nejen s pandemií COVID-19 a jejími dopady na jednotlivé skupiny obyvatel ČR, od dětí po staré lidi. Běžně známou informací je nárůst osob

¹⁰⁸ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

s psychiatrickou diagnózou spojenou s panikou, úzkostí, depresí, sebepoškozováním, pokusy o sebevraždu, záškoláctvím...¹⁰⁹

Praxe rozeznává dva hlavní výzkumy kvantitativní a kvalitativní výzkum – či smíšený typ. Kvantitativní výzkum používá náhodné výběry, experimenty a strukturovaný sběr dat prostřednictvím testů, dotazníků či pozorování. Získaná data se analyzují statistickými metodami s cílem je popisovat a ověřovat reálnost představ o vztahu sledovaných proměnných. Výzkum znamená metodicky ucelený postup kroků vedoucí ke konečnému výsledku práce, tj. proces vedoucí k vytvoření nových poznatků.¹¹⁰

Cílem bylo zjistit identifikaci míry a současně i úspěšnosti kooperace neziskového sektoru s orgány veřejné správy s návaznými autorskými doporučeními, jak potřebnou (tj. pro obě strany užitečnou) kooperaci iniciovat a následně dále podporovat, zvyšovat její účinnost, monitorovat a vyhodnocovat její efekty.

Během realizace výzkumu jsme si uvědomovali, že oslovení respondenti tedy management nebo jím pověřené osoby v NNO poskytujících sociální služby, mohli na položené otázky odpovídat neadekvátně.

4.3 Výzkumné otázky

Literatura uvádí, že výzkumnou otázkou ve výzkumu je dle teorie výrok, který označuje zkoumaný jev. Výrok uvádí, co požadujeme a chceme vědět o daném předmětu a na co se konkrétně chceme zaměřit.¹¹¹

V našem výzkumu bakalářské práce jsme si stanovili hlavní výzkumnou otázku: *Jaká je míra a efektivita spolupráce nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby a veřejné správy z pohledu zástupců organizací poskytujících sociální služby?*

Ve výzkumu jsme si stanovili šest vedlejších výzkumných otázek, které jsme rozdělili do dvou skupin. První tvoří výzkumné otázky, které zkoumaly kvalitativní stránku vztahu NNO a veřejné správy, a to ze strany NNO. Druhou skupinu tvořily výzkumné otázky, kterými jsme zkoumali kritérium informovanosti a tedy

¹⁰⁹ např. *Psychické potíže u dětí podle specialistů výrazně rostou*. Ministerstvo kvůli tomu zřídilo speciální tým[online]. ©2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3429010-psychicke-potize-u-deti-podle-specialistu-vyrazne-rostou-ministerstvo-kvuli-tomu>

¹¹⁰ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. s.

¹¹¹ HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017. s.

transparentnosti NNO a jejich vlivu na vnímání veřejné správy. Vedlejší výzkumné otázky patří do první skupiny:

- a) *Jaká je role veřejné správy ve vztahu k NNO?*
- b) *Jaké pozitivní stránky vnímá veřejná správa ve vztahu s NNO?*
- c) *Jak vnímáte důvěru veřejné správy k činnostem NNO?*

Vedlejší výzkumné otázky patří do druhé skupiny:

- a) *Jak je veřejná správa informována o činnosti NNO?*
- b) *Jaké jsou finanční zdroje a nepřímá podpora NNO vedoucí k naplnění jejich účelu ze strany veřejné správy?*
- c) *Jak veřejná správa vnímá profesionalitu zaměstnanců v NNO?*

4. 4 Výzkumný vzorek

K vypracování výzkumu bakalářské práce byla zvolena metoda dotazování; užitý dotazník je přitom přílohou práce. V dotazníku byly otázky koncipovány tak, aby odpovědi respondentů výše zmíněné výzkumné otázky potvrdily či vyvrátily. Vlastní výběr činili především manažeři všech nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby, konkrétně sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Poskytovatelů uvedeného druhu sociální služby je celkem 254, ale mnoho z nich má pobočky, které jsou řízeny stejnými osobami. Celkově mohlo být osloveno 150 organizací. Dotazník vyplnilo a zaslalo 38 respondentů, tj. osob, které mají takové znalosti a zkušenosti, aby poskytly co nejpravdivější obraz o zkoumané problematice.

4.5 Výsledky výzkumu

Výsledky, které představíme v této kapitole, navazují na vyhodnocení dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo celkem 38 organizací, z možných oslovených 150 organizací. Vzhledem k tomu, že několik e-mailů bylo nedoručitelných s ohledem na nefunkční adresu uvedenou v registru poskytovatelů sociálních služeb či jinou technickou komplikaci, osloveno bylo celkem 127 poskytovatelů sociálních služeb, konkrétně sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi. Návratnost dotazníků dosahovala 38 %.

Otázky, které byly položeny v úvodu dotazníku, mapovaly právní formu a časové období fungování organizace, a to s ohledem na možnost vyhodnocení míry zkušeností respondentů. Nejčtenější zastoupenou formou v dotazníkovém šetření je zapsaný spolek, a to v – 38 %. Následuje zapsaný ústav s 24 % a nadace s 19 %. Obecně prospěšné společnosti jsou zastoupeny 11 % a církevní organizace 8 %.¹¹²

Více než 32 % organizací poskytuje sociální služby více než 10 let. Více jak tři roky existuje 46 % organizací. Méně než tři roky poskytuje služby 19 % respondentů. Z čehož vyplývá, že většina respondentů má dlouhodobější zkušenosti s nastavováním řízení organizace a měla by své zkušenosti promítnout do odpovědí k podrobnějším otázkám.

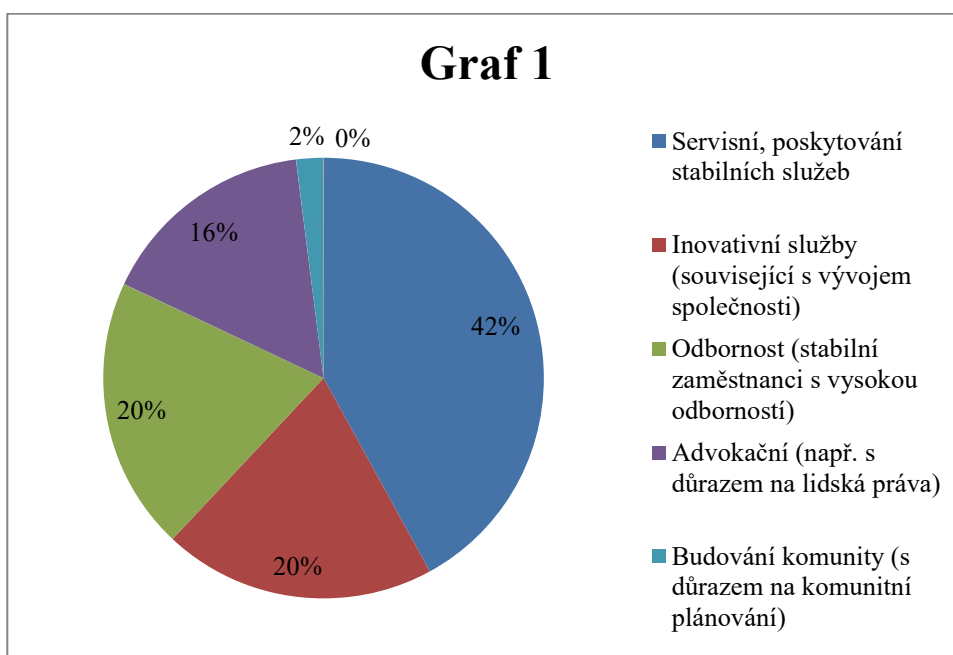
Pokud navážeme otázkou směřující ke specifickému rozdělení zájmů organizace dle popsané typologie v teoretické části, tak servisní služby, tj. slovní paralelu k sociálním službám, zvolilo 42 % organizací. Inovativní služby poskytuje 20 % organizací. Shodně se vyjádřili respondenti i k poskytování služeb odborných, zaměřených na stabilitu týmu a jejich zvyšující se odbornost. Což odpovídá různé kvalitě poskytovaných služeb, a často souvisí i s otázkou fluktuace zaměstnanců v neziskovém sektoru včetně jejich nedostatku souvisejícím s požadavky na vzdělání dle zákona o sociálních službách¹¹³ a současně financováním. Advokační služby vnímá jako převažující ve svém portfoliu 16 % respondentů. Budování komunity, tj. zaměření na specifické služby – související často např. s minoritou, si vybrala 2 % organizací. Pro lepší znázornění výše popsaného níže znázorníme graficky grafem.¹¹⁴

¹¹² SVOBODOVÁ, R. Dotazník k bakalářské práci (výsledky průzkumu), 2022. Souhrnné výsledky průzkumu včetně grafů jsou obsaženy v příloze této práce.

¹¹³ SVOBODOVÁ, R. Dotazník k bakalářské práci (výsledky průzkumu), 2022. Souhrnné výsledky průzkumu včetně grafů jsou obsaženy v příloze této práce.

¹¹⁴ Ibid.

Graf č. 1: Jaký převažující zájem vámi zastoupená NNO sleduje?

Zdroj: autorka

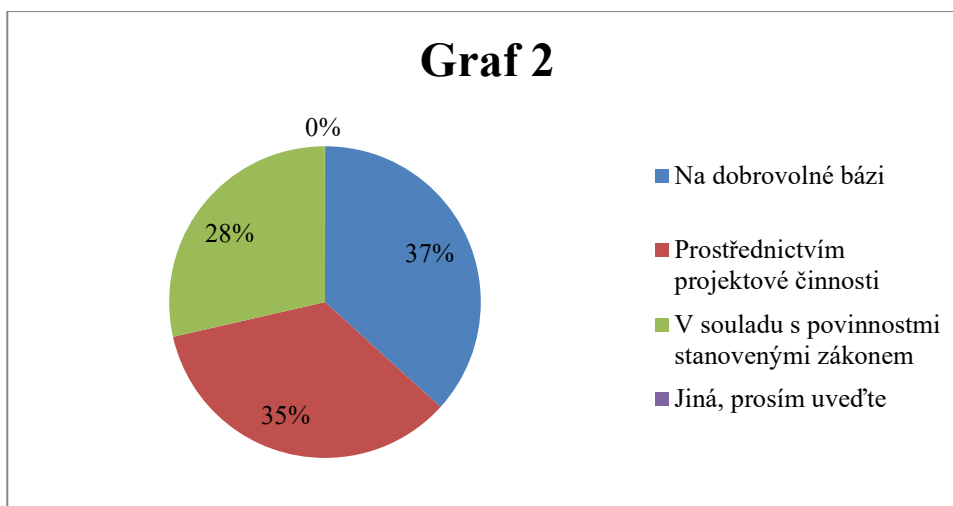
Vzhledem k tomu, že vybraný druh sociální služby, tj. sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, se velmi často váže na specifický druh veřejnoprávního povolení, související s výkonem sociálně-právní ochrany dětí¹¹⁵, je prakticky sociální služba vázána do jisté míry spoluprací s veřejnou správou. Neboť pověřením garantuje stát určitou kvalitu služeb pro jednu z nejvíce ohrožených skupin obyvatelstva – dětí.¹¹⁶ Vlastní evidenci, včetně udělení registrace, garantuje příslušný krajský úřad, a ve své podstatě odpovídá procesu registrace sociálních služeb. Z čehož vyplývá, že nejčtenější odpověď měla směřovat k povinné spolupráci, vyplývající ze zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 37 % organizací spolupracuje s veřejnou správou na dobrovolné bázi, předpoklad tedy naplněn nebyl. Prostřednictvím projektových činností, kde není zřejmé, kdo je iniciátorem pak 35 % organizací. Jen 28 % organizací si zvolilo odpověď související s povinnostmi. Což neodpovídá udělenému statutu pověřené osoby k výkonu sociálně-právní ochrany dětí, kde zákon jednoznačně stanoví povinnosti i práva takového subjektu. Při výkonu tohoto druhu služby je získání pověření zpravidla stejně důležité jako pověření k výkonu sociálních

¹¹⁵ §4 odst. 2 písm. d) in Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-26]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹¹⁶ Čl. 32 odst. 1 in Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-26]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

služeb, a to s ohledem na specifika služby a specifické možnosti grantových řízení, čímž předpokládáme, že většina organizací má i toto pověření.¹¹⁷ Pro lepší představu uvádíme znázornění v rámci grafu.

Graf č. 2: Jakým způsobem spolupracujete s veřejnou správou?

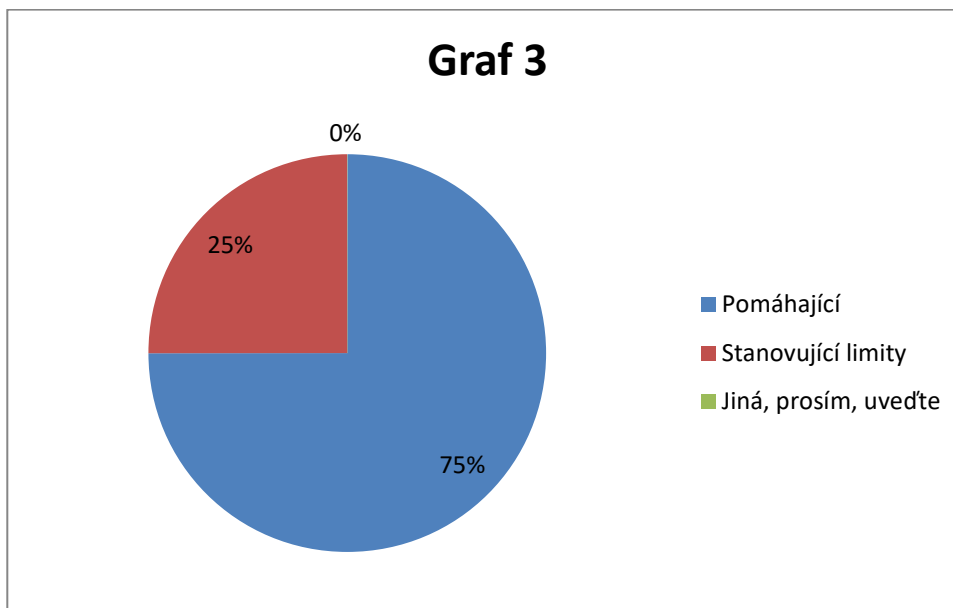
Zdroj: autorka

Jaký je pohled respondentů na roli veřejné správy při fungování a řízení, organizace naznačuje otázka pátá, kdy 75 % respondentů zvolilo partnerství. Převažující kontrolní, dozorující funkci vnímá ve spojitosti s veřejnou správou 25 % organizací. Shodné jsou i odpovědi související s pomocí veřejné správy směrem k organizaci, kdy 75 % respondentů vnímá veřejnou správu jako pomáhající. Omezující činnosti a nastavující limity ze strany veřejné správy zvolilo 25 % organizací. I tato otázka zcela nenaplnila předpoklady, neboť jak jsme konstatovali při popisu rolí jednotlivých aktérů, nastavovat limity a kontrolovat jiné subjekty je jednou z klíčových rolí ze strany státní moci. Na stranu druhou opět můžeme narazit na proměnné spojené s místními samosprávami v rámci jednotlivých území. Pro zdůraznění a přehlednost uvádíme opět i grafické znázornění.¹¹⁸

¹¹⁷ SVOBODOVÁ, R. Dotazník k bakalářské práci (výsledky průzkumu), 2022. Souhrnné výsledky průzkumu včetně grafů jsou obsaženy v příloze této práce.

¹¹⁸ Ibid.

Graf č. 3: Jak chápete roli orgánů veřejné správy z hlediska pomoci vaší organizaci?

Zdroj: autorka

Zásadní roli veřejné správy vidí polovina respondentů (50 %) v legislativní činnosti, tj. organizace si uvědomují, jaký vliv na výkon jejich činnosti i fungování mají zákonné normy. Metodické vedení ze strany veřejné správy, ať v písemné, či mluvené formě považuje za zásadní 28 % organizací. Pouhých 22 % vnímá jako významnou roli i lobbying směřující např. od Rady či zastřešujících organizací směrem k zástupcům obcí, krajů, poslancům či senátorům.¹¹⁹

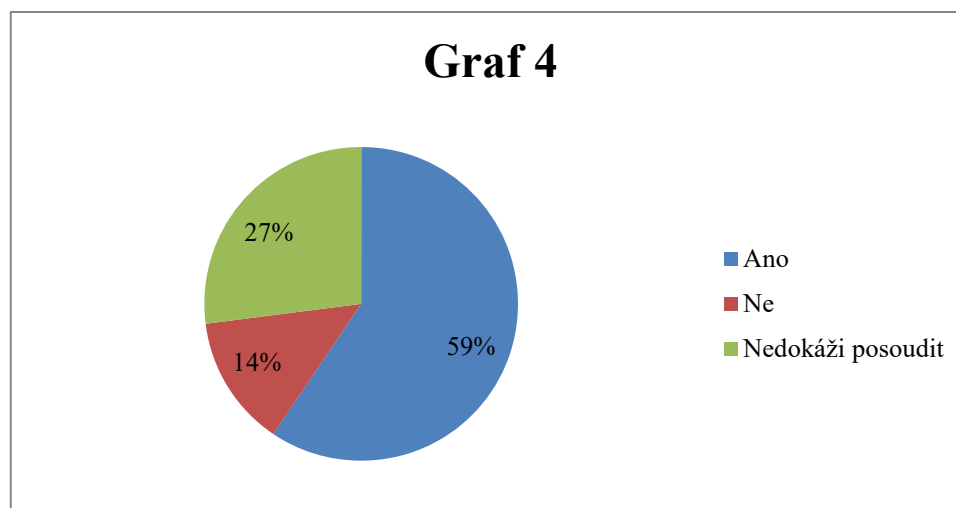
Na otázku směřovanou k četnosti kontaktů organizací a veřejné správy zvolilo 50 % respondentů nejpočetnější variantu z výběru, a to alespoň 1x týdně. Vzhledem k duchu sociální služby a klientům této služby je odpověď předpokládána. Alespoň 1x za měsíc je se zástupci veřejné správy v kontaktu 34 % respondentů. Odpovědi vztahující se k nižším variantám si shodně, ve výši 11 %, vybraly organizace četnost 1x za půl roku a alespoň 1x ročně. Významní mohou být činitelé, kteří při zvažování odpovědi výběr ovlivnili. Jednat se mohlo o porozumění slova kontaktu nebo vynechání formálních jednání směřujících k nastavování spolupráce, financování apod. Přesto i odpovědi u této otázky nekorelují s již výše zmiňovaným pověřením a minimálně zpravidla nezbytnou spoluprací s orgánem sociálně-právní ochrany dětí.¹²⁰

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Ibid.

K důvěře jako kritériu nastavení spolupráce směřovala otázka desátá, kdy 59 % respondentů se domnívá, že veřejná správa věří jejich účelu a poskytovaným aktivitám. Pouhých 14 % odpovědí obsahuje domněnku, že důvěru nemá. Míru důvěry nedokázalo posoudit 27 % respondentů. Vzhledem k tomu, že důvěra je nezbytnou součástí kooperace, pro představení výsledků výzkumu vztahujícímu se k této odpovědi uvedeme ji grafickým znázorněním.

Graf č. 4: Má dle vašeho zhodnocení veřejná správa důvěru ve vaši činnost?

Zdroj: autorka

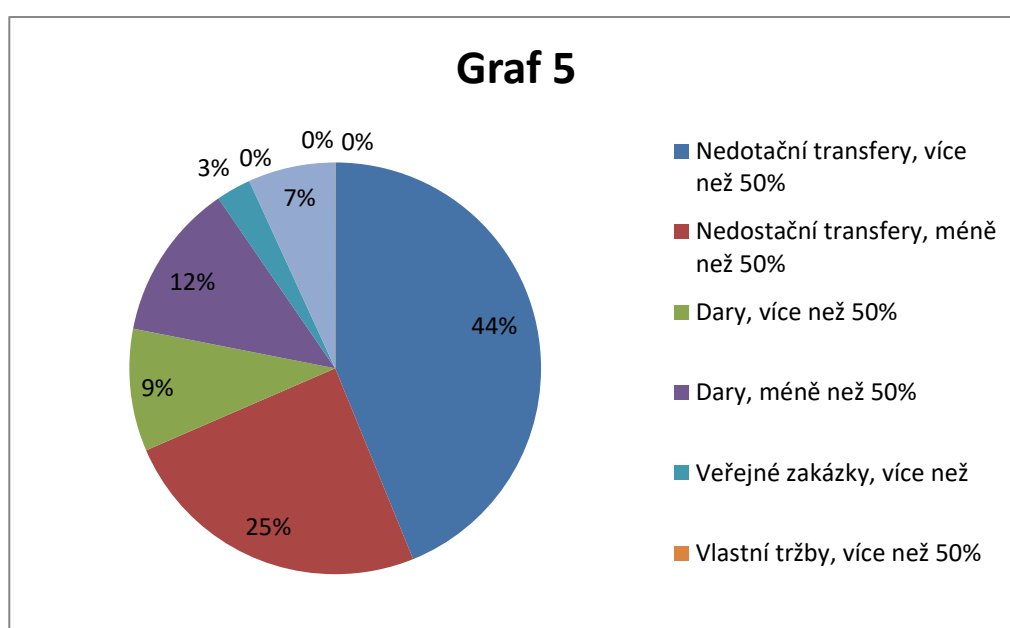
Nezbytnost existence organizace na základě prezentované činnosti se promítla u 54 % respondentů. Ovšem 32 % organizací ji nedokázalo posoudit. U 14 % respondentů se objevila odpověď zamítavá. Zhodnocení dostatečné informovanosti veřejné správy vnímá 68 % respondentů. K otázce se jednoznačně nevyjádřilo 21 % organizací, 14 % pak odpovědělo záporně. Do veřejné správy z nestátního neziskového sektoru odchází dle 72 % respondentů čtvrtina zaměstnanců. Shodně, ve výši 14 % organizace preferovaly vyšší počet, a to 50 % až 75 % zaměstnanců.¹²¹

Poslední část dotazníku se týkala financování nestátního neziskového sektoru, v našem případě zvoleného výkonu sociálních služeb a konkrétního druhu služby. Příjmovou část rozpočtu respondentů dle jejich odpovědí tvoří dotační transfery ze státního rozpočtu, a to ve 49 %. U 13 % odpovědí můžeme vnímat menší podíl, což může souviset s možností více odpovědí, neboť se posuzovala zvlášť stránka geografická, tj. zda se nejedná o dotace z EU. Více než polovinu příjmu u některých respondentů tvoří právě dotační systémy evropské dotační politiky, u 13 % odpovědí

¹²¹ Ibid.

dohledáme podíl menší. Jakým způsobem naplňují organizace svůj rozpočet v rámci vícezdrojového financí, nám zodpověděla další otázka. Z jiných zdrojů, tzv. nedotačních transferů, a to z více jak padesáti procent, dofinancovává svoji činnost 44 % organizací. Z méně než 50 % potom 25 % organizací. Na darech je závislých 21 % respondentů. Méně jako zdroj využívají respondenti vlastních tržeb, a to 7 %. Ke znázornění jsme opět použili grafu s ohledem na lepší orientaci. Důvodem může být statut neziskovosti, omezení spočívající v rámci daňových možností i lidské zdroje, jež svoji energii směřují na hlavní činnosti organizace.

Graf č. 5: Jaký je původ finančních zdrojů týkajících se vaší činnosti?

Zdroj: autorka

Zkušenosti s veřejnými zakázkami mají 3 % organizací. V oblasti nepřímé podpory ze strany veřejné správy jsou odpovědi poměrně roztržštěné, a to i s ohledem na geografickou oblast, kde respondenti působí s ohledem na tamní zvyklosti. Čtvrtina respondentů kvituje úlevy od místních poplatků či osvobození od daně, 20 % respondentů využívá možnosti úlevy od poplatků správních. S pronájmem nemotného či hmotného majetku má zkušenost 19 % organizací. Dobrovolníky nebo využití propagačních možností v rámci veřejné správy sdílí shodně 3 % respondentů.¹²²

¹²² Ibid.

5. Kritická reflexe zjištěných skutečností

V našem výzkumu bakalářské práce jsme si stanovili hlavní výzkumnou otázku: *Jaká je míra a efektivita spolupráce nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby a veřejné správy z pohledu zástupců organizací poskytujících sociální služby?*

Z odpovědí respondentů vyplynulo, že skoro 60% z nich vnímá důvěru veřejné správy v jejich existenci a nabízené aktivity. Pokud hovoříme o důvěře, je nezbytné ji definovat. Důvěra je určitý typ postoje, kdy se spoléháme na určitou vlastnost a další atributy osob, vztahů, na které můžeme nahlížet racionálně, ale i emocionálně. Jinými slovy bychom mohli důvěru popsat jako očekávání.¹²³ Je zřejmé, že vysoké procento respondentů má navázanou spolupráci s některým ze subjektů či vykonavatelů veřejné správy, což nám potvrzují i další odpovědi související s partnerstvím, kdy byla respondenty vybrána jako nejčtenější forma vnímání spolupráce (75 % respondentů). Na efektivitu spolupráce bychom mohli nahlížet z pohledu dalších institutů souvisejících např. s počty odchodů zaměstnanců NNO do veřejné správy (viz příloha, Graf 12), ale také z četnosti kontaktů mezi organizacemi a veřejnou správou (viz příloha, Graf 8). Jak jsme zmínili již výše, proměnné související s konkrétním poskytovatelem, kvalitou jím poskytované služby i místními zvyklostmi, které nebyly do výzkumu promítnuty. Je zřejmé, že kraj od kraje, obec od obce, poskytovatel od poskytovatele, se může výrazně charakter kooperace lišit.

Pokud bychom se opřeli o zjištěné, návrh na pozitivní změnu (zvýšení míry efektivity), bude úzce souviset s porozuměním právům a povinnostem vyplývajících jednotlivým aktérům, ať ze zákonů či pověřeních na základě zákona. Tedy obecně na základě vzájemné informovanosti a důvěrnější znalosti problematiky všech aktérů. S příchodem zákona o státní službě se ve většině mívá nabídka vzdělávání pro veřejnou správu a nabídka pro NNO. A to i z pohledu kritérií, které si jednotliví aktéři stanovují v systému dalšího vzdělávání zaměstnanců. Neboť neformální prostor vytváří možnosti sdílení, vzájemného informování, poznání i vytváření vztahů. Důsledné dělení ve své podstatě nastavuje rámec oddělených světů, což nekoresponduje s moderními poznatky, neboť sektory se vzájemně v určitých oblastech vždy prolínou. Také změny ve společnosti vedou ke změnám veřejné správy, tak i v NNO. Pokud má být veřejná správa moderní, musí reflektovat výrazněji potřeby občanů. Kdo je v určitých mezích zná lépe, než poskytovatel sociálních služeb, obzvláště terénního charakteru? Nespočet

¹²³ Sociologická encyklopedie. [online]. ©2020 [cit. 2022-20-03]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/D%C5%AFv%C4%9Bra>

diskuzí, které jsou vedeny v dikci MPSV - metodika či směrnice znázorňující pravomoci a působnosti jednotlivých sektorů a místa, kde se setkávají, vedou ústřední správu k myšlenkám vymezení role koordinační, řídicí. A to směrem k široké síti dotčených subjektů či osob. Pokud bychom chtěli veřejnou správu, především na úrovni efektivní a samosprávné, je také nezbytné poukázat na schopnosti a um, který bude nezbytný k naplnění zmiňované role. Tj. ocitáme se v oblasti dalšího vzdělávání nebo kritérií vzdělávání či vymezení důsledněji pozic v návaznosti na charakter jednotlivých činností, na tom kterém místě.

Ve výzkumu jsme si rovněž stanovily vedlejší výzkumné otázky. První skupinu tvořily otázky zaměřené na kvalitativní stránku vztahu NNO a veřejné správy, a to ze strany NNO.

Respondenti vnímají veřejnou správu spíše z pohledu role zákonodárné. Ať v rámci vlastní moci zákonodárné, či z pohledu možnosti krajů podat návrh zákona či z pohledu obcí, která může pracovat s veřejnými vyhláškami, jež mohou například ovlivnit místa v obci, kde se pohybují bezdomovci (čímž ovlivňují práci sociálních služeb) nebo naopak zakázat některé z činností např. užívání alkoholu na vymezených veřejných prostranstvích. Z pohledu sociálního pracovníka má terénní práce svá pozitiva ve znalosti prostředí i znalosti osob, které se v daném prostředí pohybují či vlastních zkušenostech uživatelů služeb. Může tak na jednotlivé situace nahlížet z více úhlů pohledu.

Pokud si položíme otázku, jak nastavit reflexi zkušeností NNO směrem k veřejné správě? Jednou z možností je spolupráce veřejné správy a NNO v rámci tzv. komunitního plánování¹²⁴, ale ve většině případů je zde výrazně málo zástupců jednotlivých aktérů, a sklouzává se více či méně spíše do formálních náležitostí. Druhou možností jsou podněty spadající do oblasti správního práva či účast na zastupitelstvech. Ovšem taková činnost se může jevit z pohledu řízení NNO i kontraproduktivně, neboť by mohla mít své dopady, u nás ve stále netransparentním financování NNO. Prolnutí veřejné správy a nestátního subjektu poskytuje jisté možnosti, ale platformy pro řešení jsou nastavovány s velkou mírou opatrnosti, často jsou odvislé od činnosti, kterou bychom mohli nazvat lobbováním, tj. činností, jejímž hlavním smyslem je ovlivnění veřejných činitelů. Platforma patřící do rukou organizací zastřešujících – asociací neboli se opět od místní úrovně přesouváme k úrovni nejvyšší. Určitá konkurence i mezi

¹²⁴ Komunitní plánování – věc veřejná (Průvodce). [online]. ©Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2022-20-03]. Dostupné z: [https://www.mpsv.cz/komunitni-planovani-vec-verejna-pruvodce-](https://www.mpsv.cz/komunitni-planovani-vec-verejna-pruvodce)

subjekty nestátními, ovlivnění mírou financování, profesionalitou a odborností má také svůj výrazný vliv.

Pokud jedna z otázek v dotazníku směřovala na odchod zaměstnance NNO do oblasti veřejné správy, bude patrný a postupně bude přibývat vliv těchto ‚bývalých‘ zaměstnanců na třetí sektor, ale z pozice jiné, oblasti veřejné správy, s větší mírou a možností věci ovlivnit. Neocitáme se ovšem v oblasti střetu zájmů, tj. v otázce, jak ve světě sblížení sektorů a jejich většího prolínání je možné zachovat maximální objektivitu? Jako řešení nabízíme větší důraz na etiku, jako hodnotu každého z nás. Etické kodexy, pokud existují, jsou mnohdy jen formální proklamací. Měli bychom do všech oblastí života každého jednotlivce s větším či menším důrazem etiku vkládat, učit ji a vyžadovat. I mnoho právních teoretiků o etice hovoří jako o nezbytnosti nastavování fungování státu, připomeňme si příkladem díla Aristotelova.¹²⁵

Roli veřejné správy resp. její statut si zástupci NNO uvědomují. V odpovědích na otázku týkající se formy spolupráce respondentů s veřejnou správou, se spolupráce odvíjí od dobrovolnosti či projektových činností, jejichž důsledkem je taktéž spolupráce, ať je iniciátorem kdokoliv z aktérů. Odpovědi respondentů související se zhodnocením činností NNO veřejnou správou má také své proměnné, např. kdo je respondentem vnímám pod pojmem veřejná správa (může to být zástupce např. jediného orgánu kraje či obce). Bez ohledu na proměnné se více jak padesát procent respondentů se domnívá, že zástupci veřejné správy považují jejich činnost za nezbytnou. S ohledem na události ve světě, které výrazně zasáhly i naši republiku a každého jednotlivého občana, je zřejmé, že se celkově vnímání pomáhajících subjektů mohlo posunout, což se dozvídáme i opakovaně v médiích.¹²⁶ Obecně vnímání nedostačivosti kapacit sociálních služeb je často prezentovaným tématem. Otázkou zůstává, zdali se to odrazí ve vlastním jednání i v době vysoké inflace a v přístupu k dotační politice veřejné správy. Již několikrát zmiňovaný statut veřejné prospěšnosti, by nastavil pravidla, a zavázal stát.

Druhou skupinu tvořily výzkumné otázky, kterými jsme zkoumali kritérium informovanosti a tedy transparentnosti NNO a jejich vlivu na vnímání veřejné správy. Předpokladem jsou kritéria postavená na povinnostech poskytovatelů sociálních služeb na zveřejňování informací, vztahujících se jak k vlastní činnosti – nabídce služeb, tak k financování a hospodaření s veřejnými zdroji.

¹²⁵ srov. Magna Moralia či Etika Nikomachova

¹²⁶ Např. Soňa Kalenda: Je čas profesi sociálních pracovníků více zviditelňovat, a více se tak emancipovat [online]. ©2020-2022 [cit. 2022-20-03]. Dostupné z: <https://alive.osu.cz/sona-kalenda-je-cas-profesi-socialnich-pracovniku-vice-zviditelnovat-a-vice-se-tak-emancipovat/>

Většina respondentů (viz. příloha, Graf 6) vnímá roli veřejné správy jako napomáhající v jejich činnosti. Což se zdá být dobrým výchozím bodem k nastavení spolupráce. Kvalita webových stránek, jejich obsah či povinně zveřejňovaná data, např. rejstřík spolků, toho mohou být jen důkazem. Oficiální evidence jsou nejlepším zdrojem.

Další část výzkumných otázek směřovala k financování. Přesto, že skoro padesát procent respondentů odpovědělo, že jejich příjmy jsou tvořeny převážně ze státního rozpočtu, ve vzájemné souvislosti je zřejmé, že nedostatečné finanční prostředky jsou na úkor mezd a posléze i stability či dostatečné ochrany před psychickým tlakem apod. Opět můžeme odkázat na běžně dostupné texty o nedostatku finančních prostředků či statistiky jednotlivých ústředních orgánů při činnosti NNO.¹²⁷ Pominout bychom v otázce financování NNO neměli ani nedostatečnou kontrolu v rámci odpočtů daní směřovaných k darům, kdy lze snížit základ daně až o 15 %, s výjimkou darů za zdaňovací období 2021, kdy lze odečíst až 30 % základu daně.¹²⁸ V této chvíli jsou prostředky vymezeny v daňovém přiznání, a stejně tak formou listin doloženy. Opakovaně se ovšem mediálně zveřejňuje, jak si sami majitelé ziskových společností zakládají účelně organizace, kde se ‚dary‘ ztrácejí, což zaznělo několikrát i v diskuzích nad zákonem o hazardu.

I když existuje zákonem stanovený výčet činností, které se stávají skutečně uznatelnou položkou ke snížení základu daně, není toto velkou překážkou. Návrhem řešení je toliko statut veřejné prospěšnosti, kdy lze jistě využít i zahraničních zkušeností v rámci vlastního zřízení, a to v souvislosti s jeho registrací a evidencí, u té které organizace. A to pomíjíme fakt, že kolokace veřejné prospěšnosti je běžně užívána i v ObčZ.¹²⁹ Zde je definována (veřejná prospěšnost) jako speciální statut právnické osoby, která svým posláním přispívá, a to v souladu se zakladatelským právním jednáním, vlastní činností k dosahování obecného blaha, na jejíž rozhodování mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, majetek pochází z poctivých zdrojů, a hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu. Koncepce byla opuštěna, přesto, že na ni navazovaly další zákony, ovšem do stále více nepřehledného života všech aktérů by

¹²⁷ Např. Chceme stejnou odměnu [online]. ©1997-2022 [cit. 2022-20-03]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/socialni-sluzby-garantovane-mzdy-stejna-odmena-platforma-10-nedostatek-penez_2202130700_pik

¹²⁸ § 15 in Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-26]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁹ § 146 in Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

přinesla nový dynamický vliv, související se spoluprací, čitelností sektorů i větší mírou měřitelnosti výkonu.

Závěr

Kooperace veřejné správy a nestátního neziskového sektoru je otázkou aktuální. Vlivem různých společenských událostí a nutnosti jednat efektivně, rychle a účinně, se nestátní neziskový sektor stává nezbytným partnerem veřejné správy. Postupné přibližování se jednotlivých sektorů prostřednictvím stoupajícího se prolínání ziskovosti x neziskovosti, soukromých zájmů x zájmů obecně prospěšných, formálnosti x neformálnosti přináší otázku nastavení takové spolupráce.

V úvodu této práce jsem si stanovila tři otázky, které jsem chtěla zodpovědět. Při svém zkoumání jsem dospěla k následujícím závěrům:

- a) Nestátní neziskové organizace v zastoupení sociálních služeb považují spolupráci s veřejnou správou za nezbytnou. Proměnnými tohoto tvrzení mohou motivy ke spolupráci, její nastavení i forma. Obecně se uvedené může lišit organizace od organizace, samospráva od samosprávy.
- b) Otázka zaměřená na zákonná kritéria směřující k transparentnosti a jejich dopad na vnímání veřejné správy se vztahovala k informovanosti, který považujeme za fenomén současné doby. Stejně tak užívání různých on-line prostředků. I proto je nezbytné, aby nestátní neziskové organizace obzvláště kladli důraz na zveřejňování informací. Opíraly se o zákonem stanovené požadavky a refletovaly nazírání především místních samospráv v nárocích na transparentnost. Vnímání důvěry veřejné správy v poskytování činností a naplňování účelu sociálních služeb, konkrétně sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi chápeme jako významný bod spolupráce jednotlivých aktérů.
- c) K navázání nezbytné kooperace veřejné správy a poskytovatelů sociálních služeb zastupující NNO dochází již na počátku existence takové organizace. Úzce souvisí s naplňováním díkce zákona např. formou podání žádosti o registraci včetně následného procesu. Stanovení pravidel zákonem o sociálních službách včetně rekodifikace občanského zákoníku přinesla do vzájemné spolupráce pozitiva. Otázkou zůstává, jak se spolupráce nastaví a jak bude průběžně vedena. Jaké vlivy či možný lobbying ovlivní celkově kooperaci v hranicích její účinnosti. Jakým způsobem budou všemi aktéry uchopeny témata obsahující zákonnost, transparentnost, ale i politické vlivy. Čím více bude spolupráce vedena normami, tím více bude transparentnější, efektivnější,

kvalitnější a v souladu se zásadami morálky. Jako negativum můžeme vnímat chybějící prvek veřejné prospěšnosti, nedostatky plynoucí z daňových řádů, či politicky netransparentní přerozdělování finančních prostředků, bez ohledu na efektivitu či kvalitu činností organizace. Prvek obecné prospěšnosti by přispěl i k rozdělení nepřehledné struktury nestátních neziskových organizací. Současně by mohl více osvětlit kritéria monitoringu kooperace veřejné správy a NNO včetně stanovení zásadních rolí v činnostech, kde dochází k jejich sbližování až prolínání.

A to i s ohledem na nezbytnost změn, které nás čekají a které by měly vést k moderní veřejné správě, nezbytnosti vytváření sítí a většího zapojení občanů do běžných činností veřejné správy. Což by mohlo vést ke většímu pocitu občanství, svobody i demokracie každého z nás.

Pokud je vůle napříč ostatními evropskými státy hledat cesty, jak se mohou prolnout jednotlivé sektory, konkretizovat sektory, kde se již prolínají a hledají cesty, jak nastavit parametry jejich vzájemné kooperace, měli bychom i s ohledem na již tolikrát zmiňované společenské události, které otřáslí vnějším a mnohdy i vnitřním světem každého z nás, přikročit ke změnám i my. I kdyby k těm již plánovaným či diskutovaným, ale z politické vůle, z vyslovených či nevyslovených obav zatracených. A zmírnit tak, do jisté míry nejen myšlené, ale i zveřejňované nedostatky kooperace, které jsou často spojené s důvěrou, očekáváním, a to ze stran všech aktérů – veřejné správy, nestátního neziskové organizace a především občana.

Resumé

Cooperation between the public administration and the non-governmental non-profit sector is a topical issue. Due to various social events and the need to act effectively, quickly and efficiently, the non-governmental non-profit sector is becoming an essential partner of public administration. Gradual convergence of individual sectors through the rising intertwining of profitability x non-profit, private interests x interests of general interest, formality x informality necessarily raises the question of setting up such cooperation.

At the beginning of this work, I set out three questions that I wanted to answer. In my research, I came to the following conclusions:

a) NGOs on behalf of social services consider cooperation with the public administration as necessary. The variables of this statement can be the motives for cooperation, its setting and its form. In general, the above may vary from organization to organization, self-government to self-government.

b) The question focused on legal criteria aimed at transparency and their impact on the perception of public administration was related to information, which we consider a phenomenon of the present time. So is the use of various online means. This is also why it is essential for NGOs to place particular emphasis on disclosure of information. They relied on statutory requirements and reflected the views of local governments in particular in their demands for transparency. We see the perception of public administration's trust in the provision of activities and the fulfilment of the purpose of social services, specifically social activation services for families with children, as an important point of cooperation between the various actors.

c) The establishment of the necessary cooperation between the public administration and the social service providers representing the NGOs occurs at the very beginning of the existence of such an organisation. It is closely related to the fulfilment of the diction of the Act, e.g. in the form of the application for registration including the subsequent process. The establishment of rules by the Social Services Act, including the recodification of the Civil Code, has brought positives to mutual cooperation. The question remains how the cooperation will be set up and how it will be managed on an ongoing basis. What influences or possible lobbying will affect the overall cooperation within the limits of its effectiveness. In what way will the issues of legality, transparency and political influences be grasped by all actors. The more the

cooperation is guided by norms, the more transparent, effective, high-quality and morally compliant it will be. As a negative, we can perceive the lack of a public benefit element, the shortcomings resulting from tax regulations or the politically non-transparent redistribution of funds, regardless of the efficiency or quality of the organisation's activities. The element of public utility would also contribute to the division of the opaque structure of NGOs. At the same time, it could shed more light on the criteria for monitoring the cooperation between public administration and NGOs, including the identification of essential roles in activities where they converge or intertwine.

And this is also in view of the necessity of the changes that lie ahead, which should lead to modern public administration, the need for networking and greater involvement of citizens in the day-to-day activities of public administration. This could lead to a greater sense of citizenship, freedom and democracy for everyone.

If there is a willingness across the other European countries to look for ways in which the various sectors can intermingle, to specify the sectors where they already intersect and to look for ways to set the parameters for their cooperation with each other, we should also, in the light of the social events mentioned so many times, which have shaken everyone's external and often internal world, proceed to make changes. Even if these are already planned or discussed, but because of political will, because of expressed or unspoken fears. And to alleviate, to some extent, not only the thought but also the published shortcomings of cooperation, which are often associated with trust, expectations, and this from all actors - public administration, non-governmental non-profit organizations and above all the citizen.

Přehled pramenů

BACHMANN, Pavel. *Transparentnost organizací občanské společnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-235-5.

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

ČERMÁK, Daniel a Jana VOBECKÁ. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-067-4.

DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-103-3.
HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011. ISBN 978-80-210-5651-0.

FRIČ, Pavol, Tamara KATUŠČÁK, Pavel MIČKA a Vít SKÁLA. *Občanský sektor v ohrožení?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2016. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-243-2.

FRIČ, Pavol a Rochdi GOULLI. *Neziskový sektor v České republice: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-04-1.

HABERMAS, Jürgen. *Strukturální přeměna veřejnosti*. Přeložil Alena BAKEŠOVÁ, přeložil Josef VELEK. Praha: Filosofie, 2000. Morální a politická filosofie. ISBN 80-7007-134-6.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1192-1.

HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.

HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. Vydání. Praha: C. H. Beck., 2016. ISBN 978-80-7400-624-1.

HOMMEROVÁ, Dita, Kateřina BRUNCLÍKOVÁ, Tereza DVOŘÁKOVÁ, Pavlína HEJDUKOVÁ, Marie HLADKÁ, Tomáš HIRT, Vladimír HYÁNEK, Petr KONEČNÝ, Markéta KOPECKÁ, Michaela KRECHOVSKÁ, Tereza ŠLEHOFEROVÁ, Jan TLUČHOŘ a Petr VOJTÍŠEK. *Efektivní řízení neziskových organizací poskytujících sociální služby* (Efektivní řízení neziskových organizací poskytujících sociální služby). Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020. 174 s. ISBN 978-80-261-0965-5.

HORIZNKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v České republice*. 4. aktualizované vydání. Brno: VK, 2021. ISBN 978-80-87713-21-

1. KRYŠKOVÁ, Šárka. *Nestátní neziskové organizace: právní úprava, účetnictví, audit, daně*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-378-0.

HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011. ISBN 978-80-210-5651-0.

HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4423-4.

KODYMOVÁ, Pavla. *Historie české sociální práce v letech 1918-1948*. V Praze: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2256-9.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7.

LOCHMANNOVÁ, Alena. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Prostějov: Computer Media, 2017. ISBN 978-80-7402-295-1. PRÁŠKOVÁ, Helena a Martin KOPECKÝ, ed. *O veřejné správě*. Praha: Karolinum, 2010. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica. ISBN 978-80-246-1788-6.

PAVLÁK, Miroslav a Jaroslav VESELÝ. *Nauka o veřejné správě*. Plzeň: ZČU v Plzni, 2000.

PAVLÍK, Marek, Karel ŠIMKA, Josef POSTRÁNECKÝ a Richard POMAHAČ. *Moderní veřejná správa: zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-048-9.

POSPÍŠIL, Miroslav. *Neziskové organizace a jejich funkce v demokratické společnosti*. Brno: Společnost pro studium neziskového sektoru, 2009. ISBN 978-80-904150-3-4.

POTŮČEK, Martin. *Veřejná politika*. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-591-6.

RONOVSKÁ, Kateřina. *Spolkové a nadační právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 9788021045125.

Salamon, Lester M. and Helmut K. Anheier. *The Nonprofit Sector: A New Global Force@ Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project*, no. 21, edited by Lester M. Salamon and Helmut K. Anheier. Baltimore: The Johns Hopkins Institute for Policy Studies, 1996.

SALAMON, Lester M. and Helmut K. ANHEIER. „Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross-Nationally.” *Voluntas* 9 (3): 213-248, 1998.

Salamon, L. M. et al. 1999. *So What? The impact of the Nonprofit Sector in Comparative Perspective* prepared for presentation at the 28th Annual Conference of the Association for research on Nonprofit organizations and voluntary Action (ARNOVA), Arlington, VA, November 4-6

Sládeček Vladimír, *Obecné správní právo*, 3. aktualizované a upravené vydání. Wolters Kluwer Praha, 2013. ISBN 9788075985644.

STRNADOVÁ, Zuzana. *Co by měl vědět příjemce dotace*. Praha: Grada Publishing, 2019. Finance a investování. ISBN 978-80-247-3076-9.

ŠÁMALOVÁ, Kateřina a Petr VOJTÍŠEK, ed. *Sociální správa: organizace a řízení sociálních systémů*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-2195-3.

SCHAAD, Martina. *Neziskové organizace v ekonomické teorii: analýza vývoje a motivace bezplatných dobročinných aktivit*. Brno: Masarykova universita, 1998. ISBN 8021019719.

SCHEIN, Edgar H. *Organizational culture and leadership*, 1995. Jossey-Bass business & management series. ISBN 0-7879-6845-5.

ŠKARABELOVÁ, Simona. *Definice neziskového sektoru: sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, c2005. ISBN 80-239-4057-0.

TOMEŠ, Igor, Lucie BENEŠOVÁ, Bohumila ČABANOVÁ, Kristina KOLDINSKÁ, Ladislav PRŮŠA, Jiřina ŠIKLOVÁ a Petr TRÖSTER. *Sociální správa: úvod do teorie a praxe*. Druhé, rozšířené a přepracované vydání. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-483-0.

TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3.

Elektronické zdroje:

Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030 [online]. ©2021 [cit. 2022-2-17]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rmno/dokumenty/Strategie_NNO_2021_2030.pdf

Slovník spisovného jazyka českého. veřejný [online]. ©2011 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=ve%C5%99ejnost&sti=103151&where=hesla&hsubstr=no>

Slovník spisovného jazyka českého. veřejný [online]. ©2011 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=ve%C5%99ejnost&sti=103151&where=hesla&hsubstr=no>

Slovník spisovného jazyka českého. správa [online]. ©2011 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=spr%C3%A1va&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

OCHRANA, František, PŮČEK, Milan Jan, ŠPAČEK, David. Veřejná správa. Brno: Masarykova univerzita. 2015.

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace [online]. ©2022 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/zakladni-informace-767/>

SALAMON, L. M., ANHEIER, H. "The International Classification of Nonprofit Organizations: ICNPO Revision 1, 1996." Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, no. 1, s. 114 Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households (COPNI) [online]. 2011 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: http://ccss.jhu.edu/wp-content/uploads/downloads/2011/09/CNP_WP3_1993.pdf

Hybridita, koprodukce třetího sektoru v sociální oblasti služeb v Evropě [online]. 2014 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.933.7934&rep=rep1&type=pdf>

Příručky o neziskových institucích v systému národních účtů [online]. 2022 [cit. 2022-07-03]. Dostupné z: https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_91e.pdf

FRIČ, Pavol a Rochdi GOULLI. Neziskový sektor v České republice: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University. Praha: Eurolex Bohemia, 2001.

Mimořádná výzva na pomoc dětem z ukrajiny [online]. 2022 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.pomoztedetem.cz/o-pomozte-detem/pro-zadatele/>

Satelitní účet neziskových organizací [online]. 2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_sat

Neziskové organizace. Tisková konference Praha ze dne 30. 10. 2018 [online]. 2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/98702560/csu_tk_neziskovky.pdf/bb4d3f42-aa6f-4af4-85f7-fe125a4c3257?version=1.0

Registr poskytovatelů sociálních služeb [online]. 2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1647968123175_1

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji na období 2019 – 2021, s prodlouženou platností pro rok 2022 [online]. 2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: <https://socialnisluzby.plzensky-kraj.cz/Uploads/Files/2qwyzlfl.ahq.pdf>

Krajská síť sociálních služeb Plzeňského kraje [online]. 2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: <https://socialnisluzby.plzensky-kraj.cz/Uploads/Files/2mos3iqr.m11.pdf>

Veřejný rejstřík [online]. ©2017 [cit. 2022-3-23]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/>

Analýza financování sociálních služeb [online]. 2022 [cit. 2022-17-03]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Anal%C3%BDza+financov%C3%A1n>

%C3%AD+soci%C3%A1ln%C3%ADch+
slu%C5%BEeb_2019.pdf/3c8c3bf8-c747-09b0-9308-3838a646c465. s. 11

Psychické potíže u dětí podle specialistů výrazně rostou. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3429010-psychicke-potize-u-deti-podle-specialistu-vyrazne-rostou-ministerstvo-kvuli-tomu>

Sociologická encyklopedie. [online]. ©2020 [cit. 2022-20-03]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/D%C5%AFv%C4%9Bra>

Komunitní plánování – věc veřejná (Průvodce). [online]. ©Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2022-20-03]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/komunitni-planovani-vec-verejna-pruvodce>

Soňa Kalenda: Je čas profesi sociálních pracovníků více zviditelňovat, a více se tak emancipovat [online]. ©2020-2022 [cit. 2022-20-03]. Dostupné z: <https://alive.osu.cz/sona-kalenda-je-cas-profesi-socialnich-pracovniku-vice-zviditelnovat-a-vice-se-tak-emancipovat/>

Chceme stejnou odměnu [online]. ©1997-2022 [cit. 2022-20-03]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/socialni-sluzby-garantovane-mzdy-stejna-odmena-platforma-10-nedostatek-penez_2202130700_pik

Prameny

Zák. č. Ústavní zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Sdělení č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy.

Sdělení č. 14/2000 Sb.m.s., o Evropské sociální chartě.

Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

Sdělení č. 497/2003 Sb., o vydání Klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem podle účelu (CZ-COPNI).

Zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů.

Zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam schémat

Schéma č. 1: Plán rozvoje partnerství NNO a veřejné správy

Úřad vlády ČR. *Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030* [online]. ©2022 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/strategie-spoluprace-verejne-spravy-s-nestatnimi-neziskovymi-organizacemi-na-leta-2021-az-2030-189753/>. s. 37

Schéma č. 2: Pestoffův trojúhelníkový model národního hospodářství

Pestoff, Victor. *Hybridita, koprodukce třetího sektoru v sociální oblasti služeb v Evropě* [online]. ©2014 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.933.7934&rep=rep1&type=pdf>

Schéma č. 3: Typologie nestátních neziskových organizací

FRIČ, Pavol, Tamara KATUŠČÁK, Pavel MIČKA a Vít SKÁLA. *Občanský sektor v ohrožení?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2016. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). s. 17

Seznam grafů

Graf č. 1: Jaký převažující zájem vámi zastoupená NNO sleduje?

Graf č. 2: Jakým způsobem spolupracujete s veřejnou správou?

Graf č. 3: Jak chápete roli orgánů veřejné správy z hlediska pomoci vaší organizaci?

Graf č. 4: Má dle vašeho zhodnocení veřejná správa důvěru ve vaši činnost?

Graf č. 5: Jaký je původ finančních zdrojů týkajících se vaší činnosti?

Přílohy

Příloha č. 1 – vzor dotazníku

Kooperace veřejné správy a neziskových organizací v oblasti sociálních služeb

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku. Cílem práce je identifikace míry a současně i úspěšnosti kooperace neziskového sektoru s orgány veřejné správy s návaznými autorskými doporučeními, jak potřebnou (tj. pro obě strany užitečnou) kooperaci iniciovat a následně dále podporovat, zvyšovat její účinnost, monitorovat a vyhodnocovat její efekty apod.

1. Jakou právní formu má Vaše organizace? Označte jednu možnost.

- zapsaný spolek, pobočný spolek
- zapsaný ústav
- nadace
- církevní organizace, Evidované církevní právnické osoby
- obecně prospěšná společnost
- jiná, prosím, uveďte

2. Jaké časové období je vaše organizace aktivní? Označte jednu možnost.

- méně než 1 rok
- 1-3 roky
- 3-5 let
- 5–10let
- více než 10 let
- jinak, uveďte, prosím: _____

3. Jakým způsobem spolupracujete s veřejnou správou (stát, obce, kraje...)?

Označte jednu možnost.

- v souladu s povinnostmi stanovenými zákonem
- na dobrovolné bázi
- prostřednictvím projektové činnosti
- jinak, prosím, uveďte _____

4. Jaký převažující zájem vámi zastoupená NNO sleduje? Označte více možností.

- servisní – poskytování stabilních služeb
- inovativní služby (související s vývojem společnosti – reflexe nabídky činností)
- odbornost (stabilní zaměstnanci s vysokou odborností)
- budování komunity (s důrazem na komunitní plánování)
- advokační (s důrazem např. na lidská práva)
- jiné, prosím, uveďte: _____

5. Jak chápete roli orgánů veřejné správy ve vztahu k vaší organizaci? Označte více možností.

- jako partnerskou
- jako kontrolní, dozorující
- jinak, prosím, uveďte: _____

6. Jak chápete roli orgánů veřejné správy z hlediska pomoci vaší organizaci? Označte jednu možnost.

- jako pomáhající
- jako stanovující limity
- jinak, prosím, uveďte: _____

7. Jaké činnosti veřejné správy považujete při výkonu svého působení za zásadní? Označte více možností.

- legislativní- zákonodárná činnost
- lobbying – prostřednictvím např. zastřešujících organizací
- odbornost – metodické materiály, instrukce, semináře
- jiná, prosím, uveďte: _____

8. Má dle vašeho zhodnocení veřejná správa důvěru ve vaši činnost? Označte jednu možnost.

- ano
- ne
- nedokáži posoudit

9. Jak často dochází k přímému/nepřímému kontaktu s veřejnou správou v rámci činností vaší organizace? Označte jednu možnost.

- alespoň 1 x za týden
- alespoň 1 x za měsíci
- alespoň 1 x za 6 měsíců
- alespoň 2 x ročně
- vůbec
- jinak, prosím, uveďte.....

10. Vnímá dle vašeho zhodnocení vaši činnost veřejná správa jako nezbytnou pro zajištění např. ideji sociální státu, osvěty, integrace...? Označte jednu možnost.

- ano
- ne
- nedokáži posoudit

11. Je dle Vašeho zhodnocení veřejná správa dostatečně informována o vaší činnosti, poslání, cílech a dokáže je předat dál? Označte jednu možnost.

- ano
- ne
- nedokáži posoudit

12. Jaké procento vašich zaměstnanců odchází pracovat do veřejné správy? Uveďte kvalifikovaný odhad. Označte jednu možnost.

- 0% zaměstnanců
- 25% zaměstnanců
- 50% zaměstnanců
- 75% zaměstnanců
- 100% zaměstnanců

13. Jakými zdroji z pohledu dotační/grantové politiky veřejné správy a z geografického pohledu jste financováni? Prosím uveďte kvalifikovaný odhad procentuálního poměru? Označte více možností.

- ČR méně než 50%
- ČR více než 50%
- EU méně než 50%
- EU více než 50%
- jiné, prosím, uveďte _____

14. Jaký je původ finančních zdrojů týkající se Vaší činnosti? Označte více možností.

- dotační transfery - více než 50 % příjmů
- dotační transfery - méně než 50 % příjmů
- nedotační transfery – více než 50 % příjmů
- nedotační transfery - méně než 50 % příjmů
- veřejné zakázky - více než 50 % příjmů
- veřejné zakázky - méně než 50 % příjmů
- dary - více než 50 % příjmů
- dary - méně než 50 % příjmů
- vlastní tržby více než 50 % příjmů
- vlastní tržby méně než 50 % příjmů
- půjčky více než 50 % příjmů
- půjčky méně než 50 % příjmů

15. Jakou čerpáte nepřímou podporu? Označte více možností.

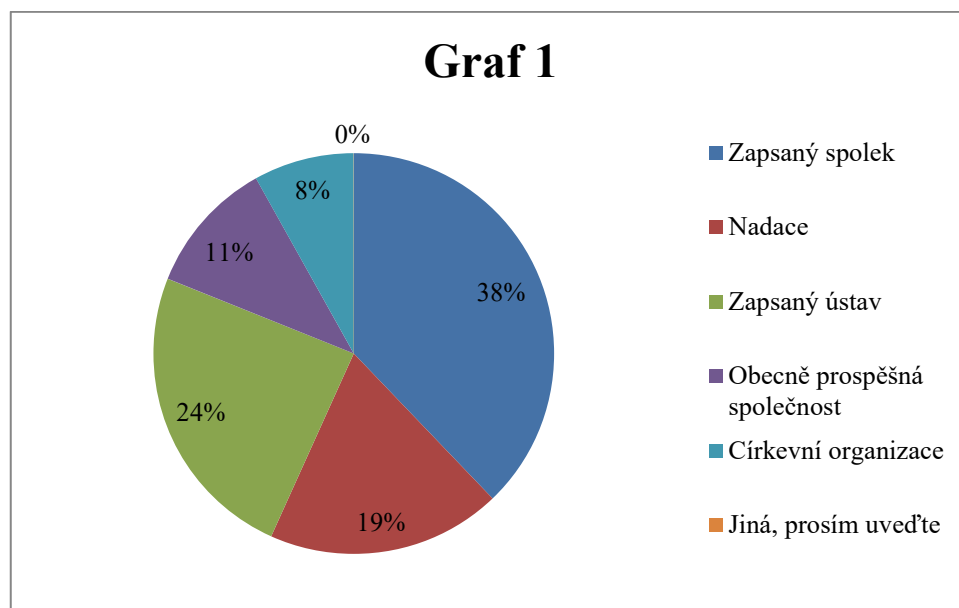
- sleva na dani
- úleva od místních poplatků
- úleva od správních poplatků
- pronájem majetku nehmotného v symbolické, netržní ceně
- pronájem majetku hmotného v symbolické, netržní ceně
- odpuštění, snížení sankcí, splátek
- využití komunikačních, propagačních kanálů úřadů
- dobrovolníci i z firem
- jiné, prosím, uveďte _____

Děkuji vám za vyplnění dotazníku.

Příloha č. 2 – výsledky dotazníkového šetření, které se uskutečnilo od 7. 2. do 22. 03. 2022

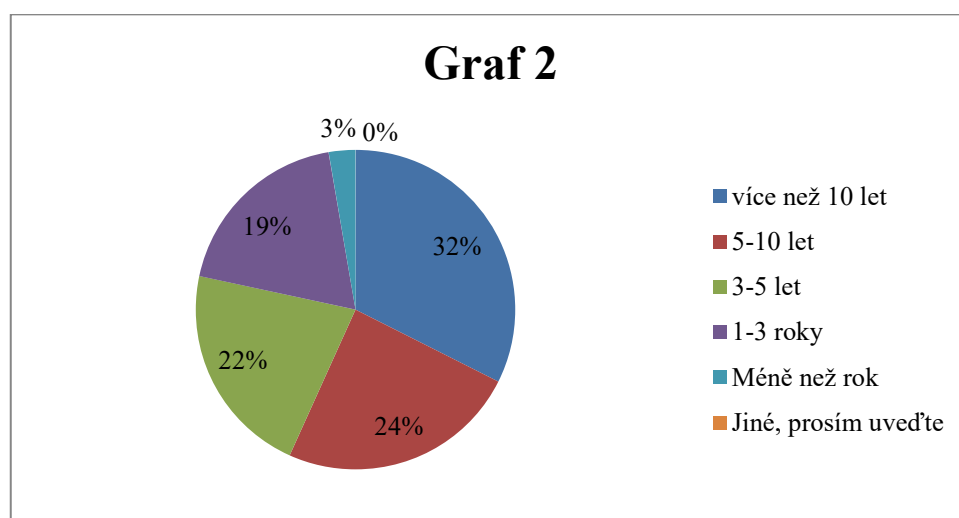
Graf č. 1 k otázce:

Jakou právní formu má vaše organizace?

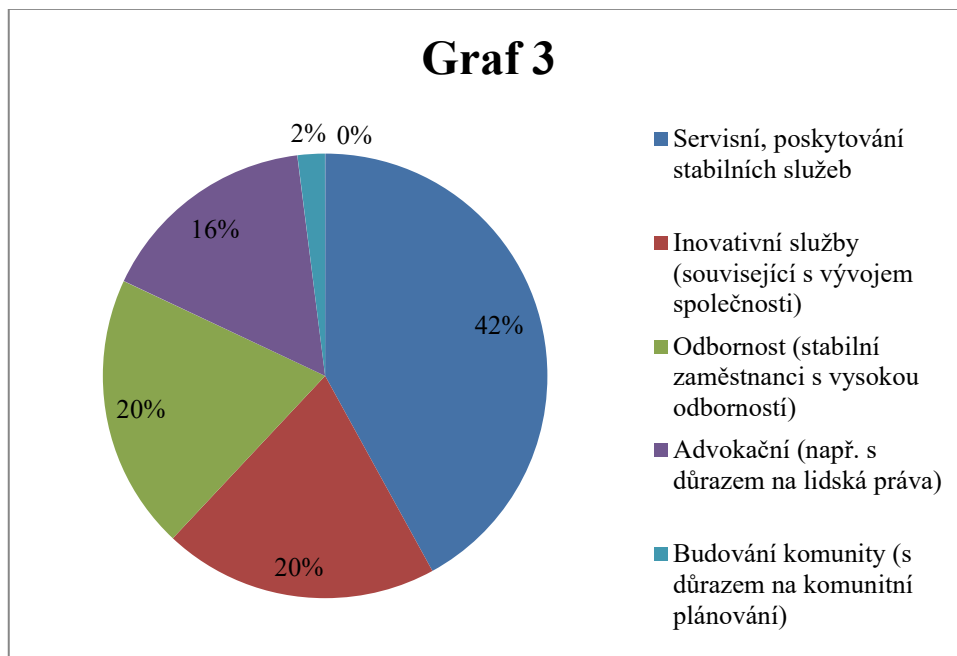
Graf č. 2 k otázce:

Jaké časové období je vaše organizace aktivní?

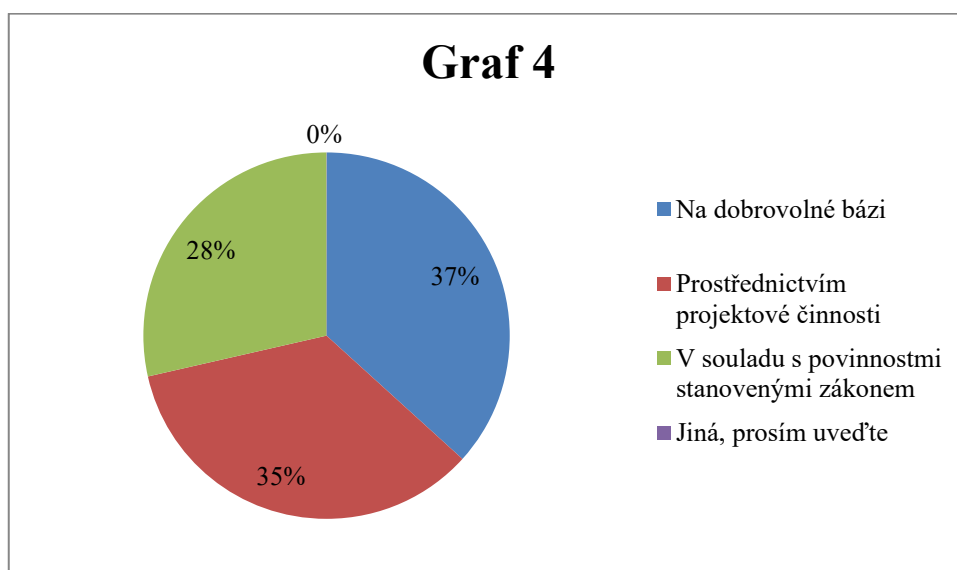
Graf č. 3 k otázce:

Jaký převažující zájem vámi zastoupená NNO sleduje?

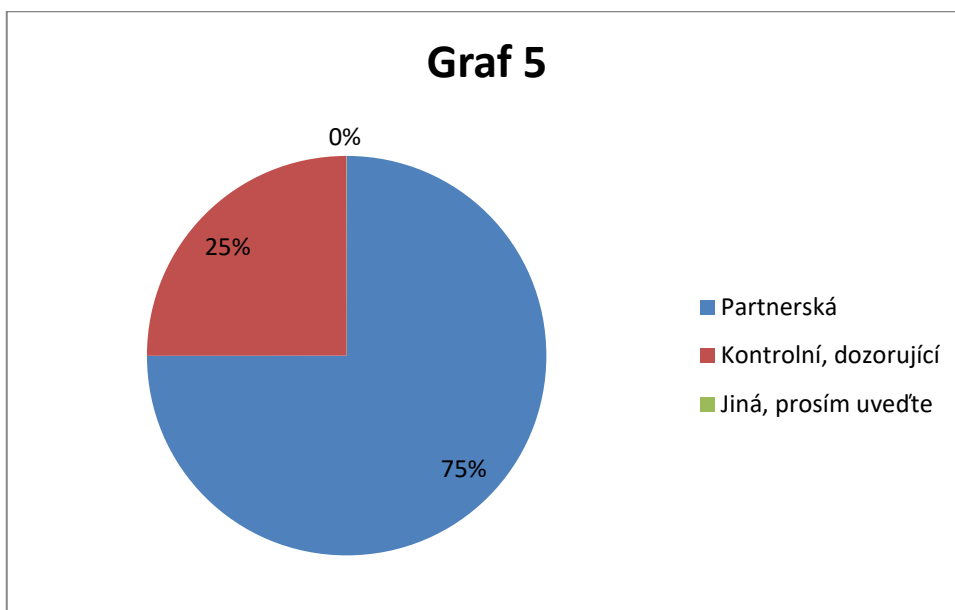
Graf č. 4 k otázce:

Jakým způsobem spolupracujete s veřejnou správou?

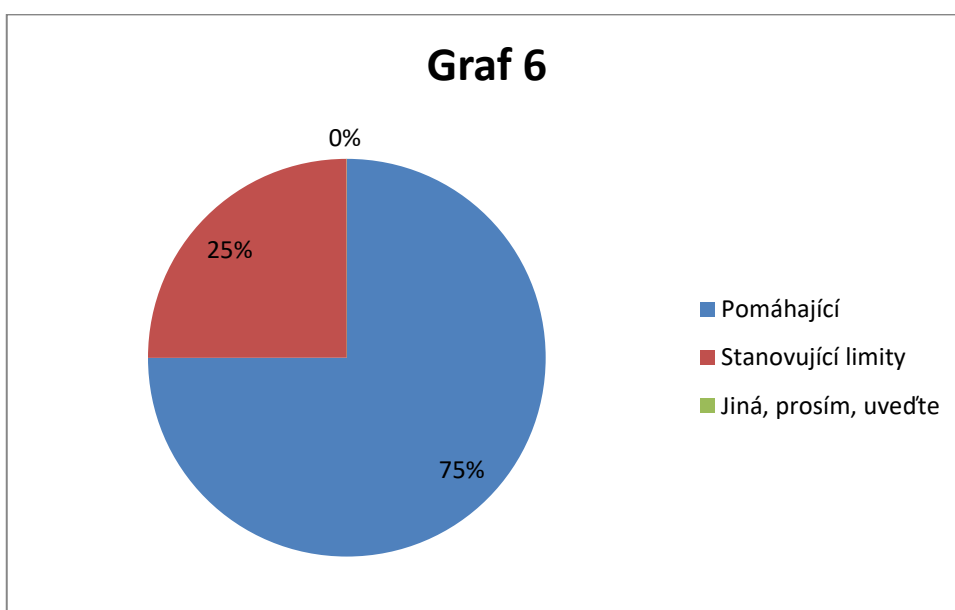
Graf č. 5 k otázce:

Jak chápete roli orgánů veřejné správy ve vztahu k vaší organizaci?

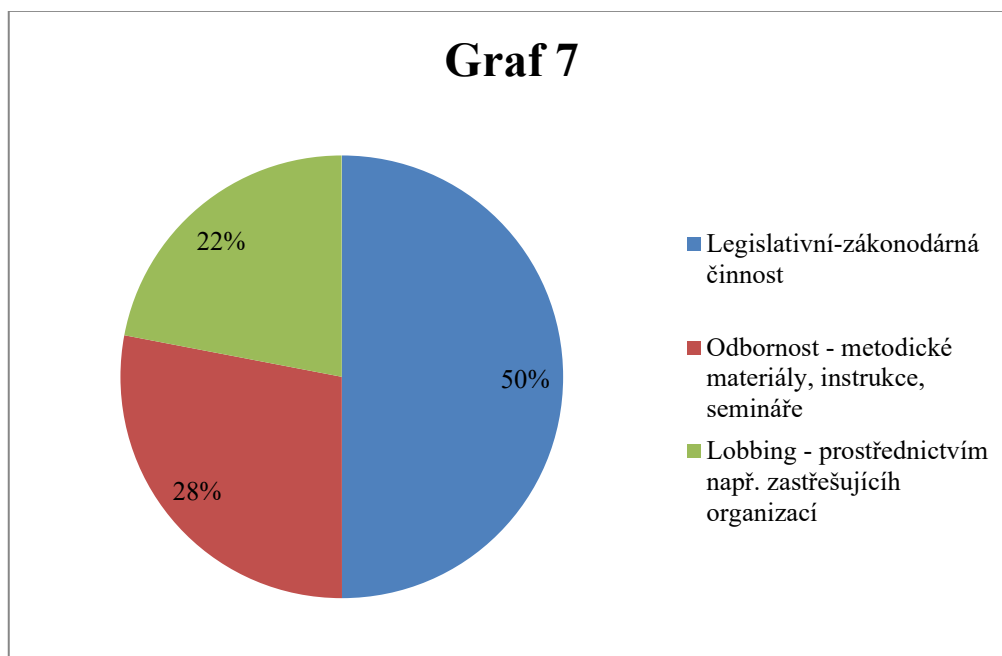
Graf č. 6 k otázce:

Jak chápete roli orgánů veřejné správy z hlediska pomoci vaší organizaci?

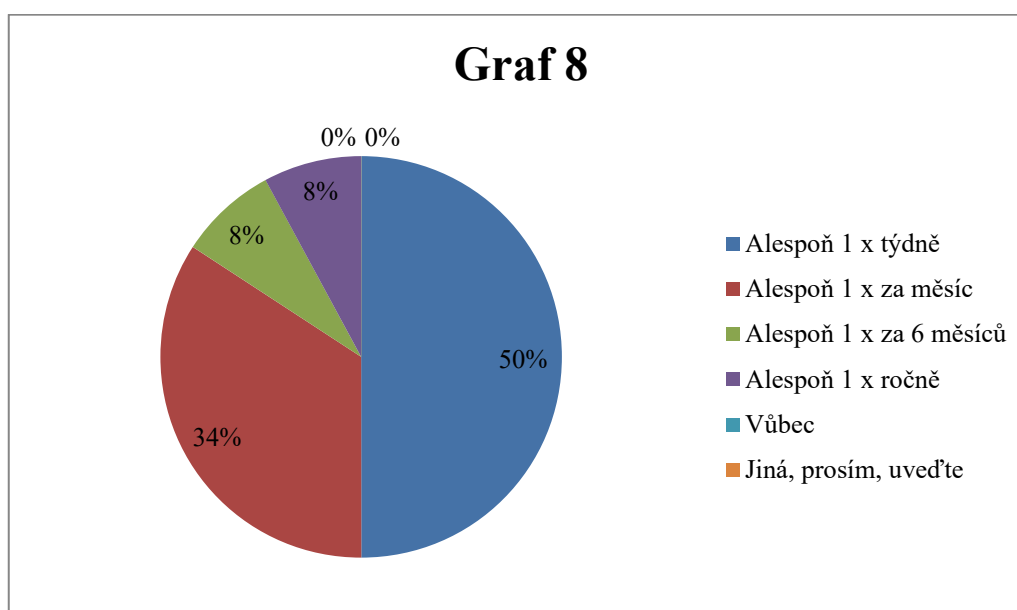
Graf č. 7 k otázce:

Jaké činnosti veřejné správy považujete při výkonu svého působení za zásadní?

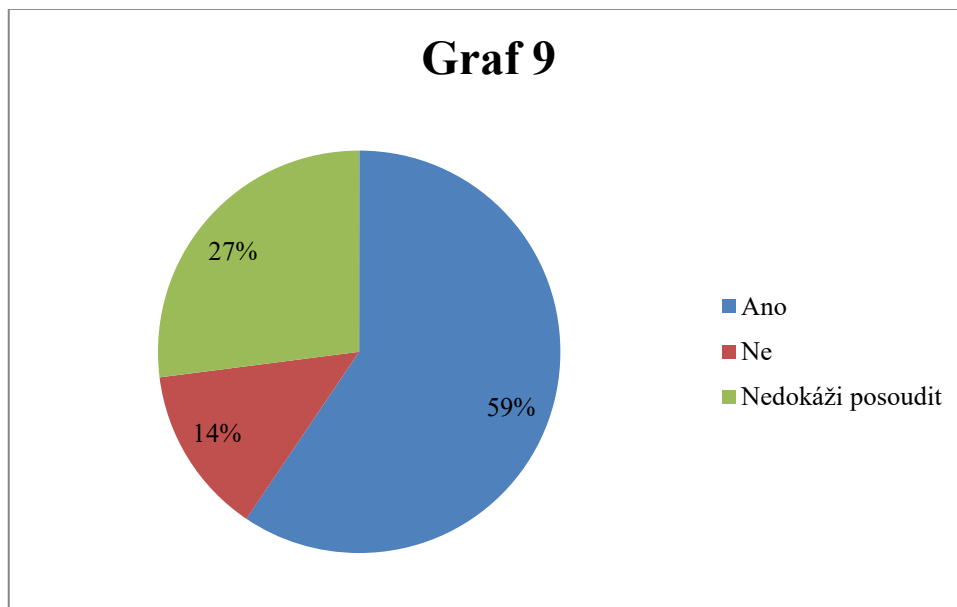
Graf č. 8 k otázce:

Jak často dochází k přímému/nepřímému kontaktu s veřejnou správou v rámci činností vaší organizace?

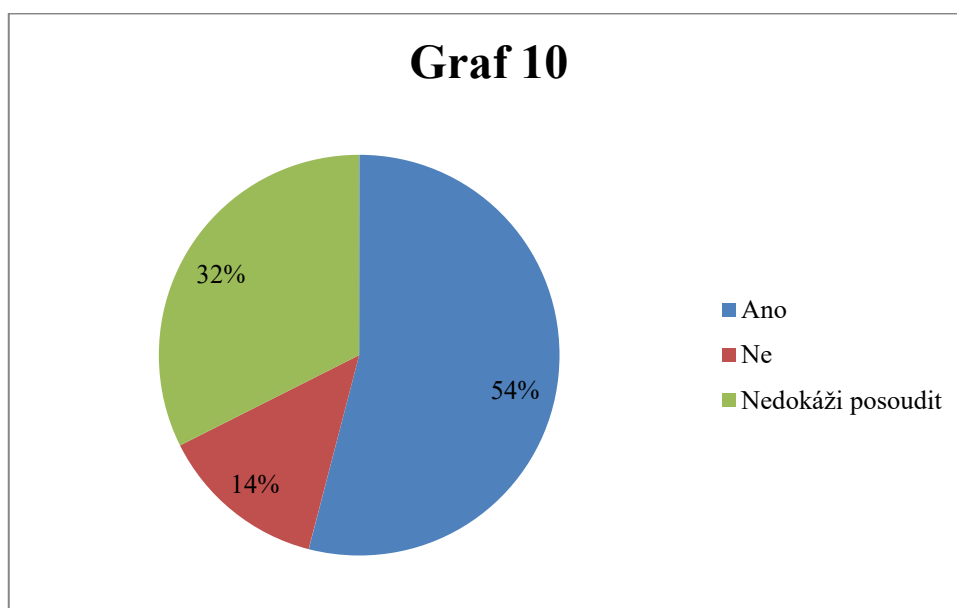
Graf č. 9 k otázce:

Má dle vašeho zhodnocení veřejná správa důvěru ve vaši činnost?

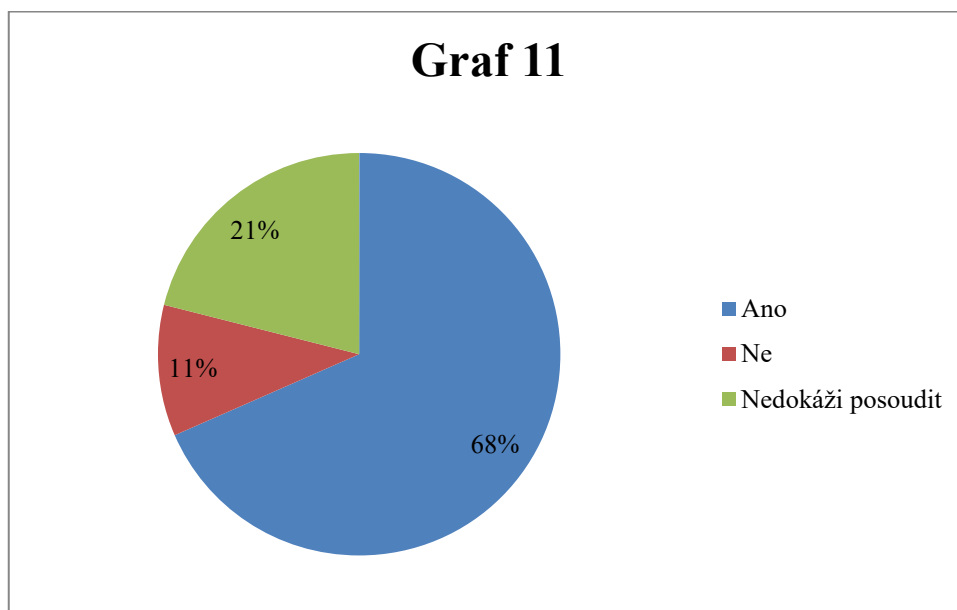
Graf č. 10 k otázce:

Vnímá, dle vašeho zhodnocení, vaši činnost veřejná správa jako nezbytnou pro zajištění např. ideji státu, osvěty, integrace?

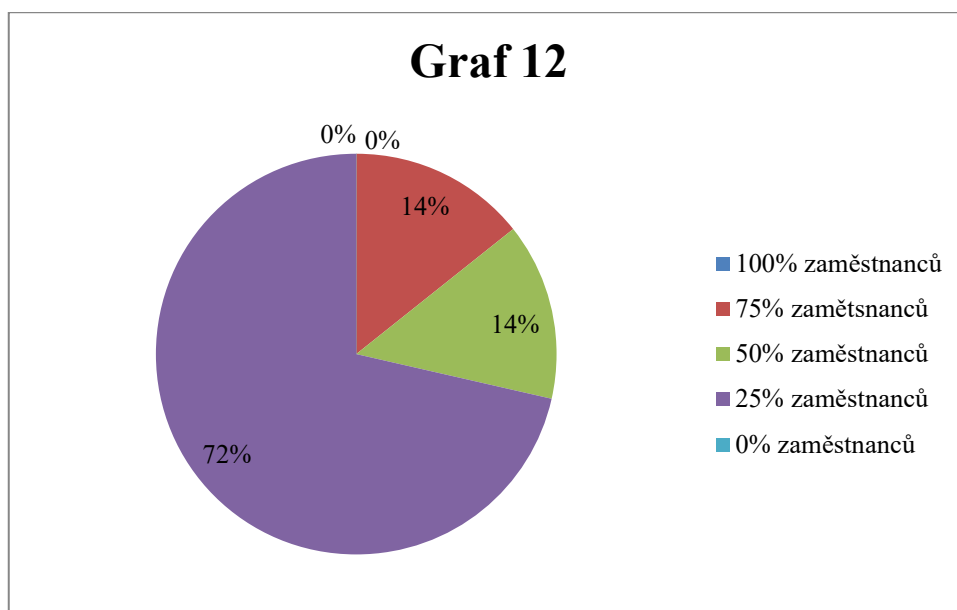
Graf č. 11 k otázce:

Je dle vašeho zhodnocení veřejná správa dostatečně informována o vaší činnosti?

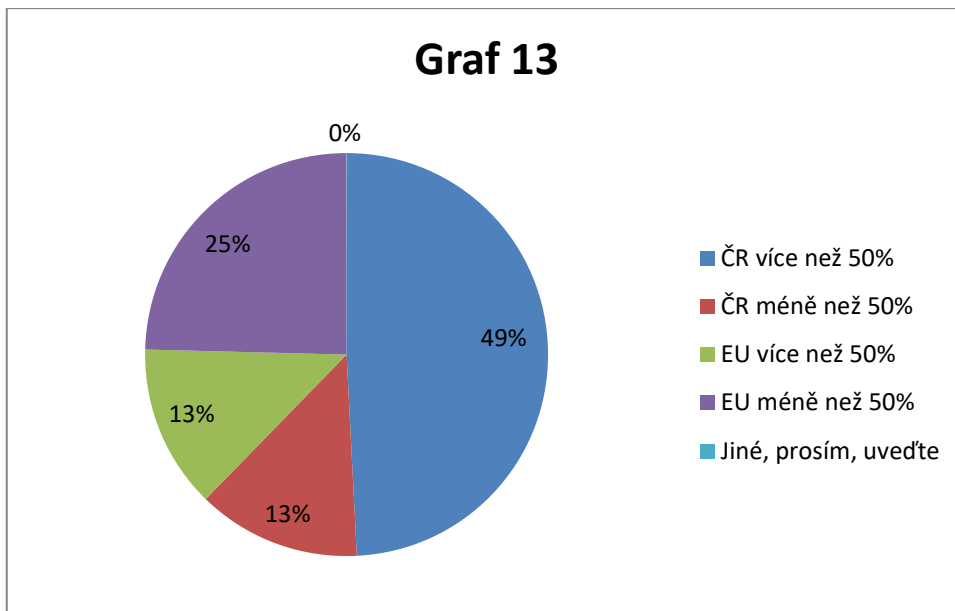
Graf č. 12 k otázce:

Jaké procento zaměstnanců odchází pracovat do veřejné správy? Uveďte kvalifikovaný odhad.

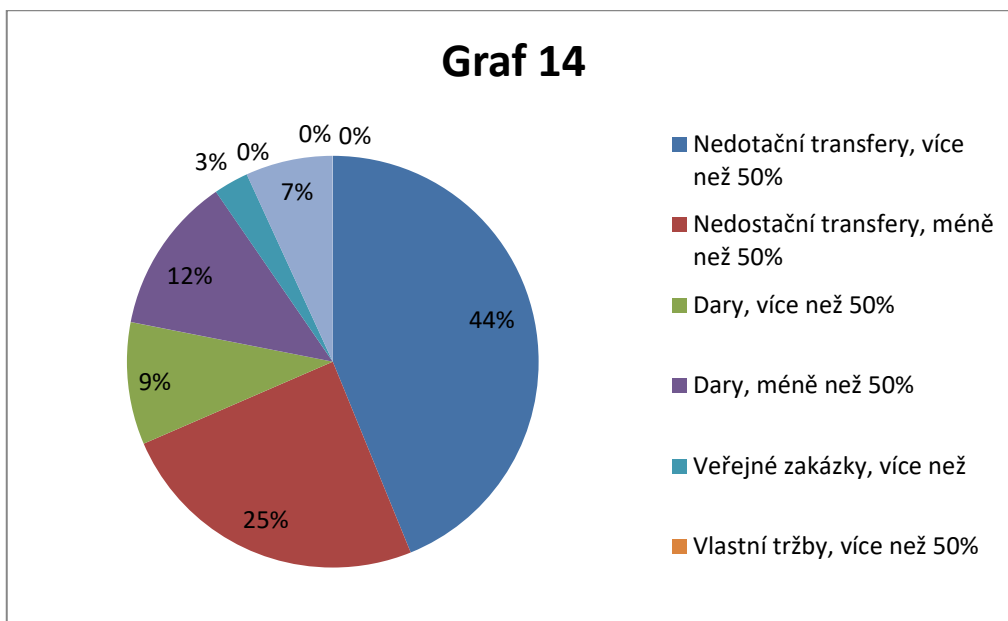
Graf č. 13 k otázce:

Jakými zdroji z pohledu dotační/grantové politiky veřejné správy a z geografického hlediska jste financováni. Prosím, uveďte kvalifikovaný odhad procentuálního poměru.

Graf č. 14 k otázce:

Jaký je původ finančních zdrojů týkajících se vaší činnosti?

Graf č. 15 k otázce:

Jakou čerpáte nepřímou podporu?

